

Anàlisi i proposta de millora del bloc de continguts d'activitats en el medi natural de la ESO.

Dafne Martínez Carbonell

4t

Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Tutora: Gemma Boluda Viñuales

Universitat de Vic

Curs acadèmic: 2013/2014

16 de maig de 2014

Resum

En aquest TFG¹ és presenta un estudi on el seu objectiu és l'anàlisi de les dificultats que és troben els professors a l'hora d'impartir les activitats al medi natural, per tal de poder entendre com és que és el bloc de continguts menys treballat.

Per això, s'ha utilitzat com a instrument un qüestionari que s'ha aplicat a 49 professors d'educació física de 26 comarques de Catalunya. Aquests docents han estat escollits aleatòriament i han respost el qüestionari per voluntat pròpia. El tractament estadístic del qüestionari s'ha dut a terme amb *Google Drive*.

Entre les conclusions cal destacar la diferència entre el currículum proposat per la LOE (2006) i el proposat per la LOE (2007), i la clara aposta del professorat per realitzar les activitats al medi natural fora del centre, amb el cost afegit que això suposa. Aquest últim fet, a més, sembla comportar, per una banda, la dificultat afegida que suposa pels professors el fet de sortir fora de l'escola i, per altra banda, la responsabilitat que requereix dur a terme aquestes activitats.

Abstract

The aim of this TFG is to study the difficulties that PE² teachers need to confront in order to teach PE activities in the environment, and so to understand why this is the less common among the areas in the PE subject.

We have used a questionnaire that has been answered voluntarily by 49 PE teachers randomly chosen from all around Catalonia. The statistical treatment of the data has been done through *GoogleDrive*.

Among the conclusions we need to stand out the differences between the LOE (2006) curriculum and the LOE (2007) curriculum, and the teacher's clear commitment to practice

---

¹ TFG treball final de grau. Ho posarem amb les inicials a partir d'ara.

² PE: Physical Education

these activities outside the school, thus increasing their cost and adding big difficulties to the activity itself, as teachers need to plan the school trips taking into account the big responsibilities they take.

Agraïments

“Por la ignorancia se descende a la servidumbre,
por la educación se asciende a la libertad.”

Diego Luis Córdoba

A tots els professors que han fet possible, gràcies a les enquestes, que aquest TFG hagi estat possible.

A la Montse Puig, per la seva ajuda a l'hora de corregir el qüestionari.

I sobretot a la meva parella, per haver aguantat el meu mal humor i haver corregit el meu treball.

A la meva família, per haver-me educat amb les ganes aprendre per poder ser crítica i lliure!

I finalment a la meva tutora, la Gemma Boluda. Gràcies per fer que m'apassioni la didàctica de l'educació.

“La buena didáctica es aquella que deja que el pensamiento del otro no se interrumpa y que le permita, sin notarlo, ir tomando buena dirección.”

Enrique Tierno

Índex

1. Introducció.....	7
2. Fonamentació teòrica.....	9
2.1 Que són les activitats al medi natural.....	9
2.2.El tractament del bloc de continguts AMN de la LOGSE, i la LOE.....	11
2.3. Perquè de l' importància de AMN en l'àrea de EF.....	25
2.4. Treball actual de les AMN.....	31
3. Plantejament del problema.....	34
3.1 Metodologia.....	34
3.1.1 Enquestes sobre "Activitats al medi natural en el currículum de l'ESO".....	36
3.1.2 Anàlisi d'articles.....	38
4. Anàlisi de propostes de UP d'Activitat en el medi natural.....	40
4.1 Anàlisi Article 1.....	40
4.2 Anàlisi Article 2.....	43
4.3 Anàlisi Article 3.....	47
4.4 Valoracions	49
4.5 Anàlisi del Resultats i discussió.....	49
4.6 Discussió.....	57
5. Proposta de unitats de programació AMN.....	60
5.1 Proposta de selecció curricular	60
5.2. Proposta de UP	68
6. Conclusió, dificultats i perspectives de futur.....	75
6.1 Limitacions.....	77
6.2 Perspectiva de futur.....	78
7.Bibliografia.....	79

Índex de Taules

Taula 1: continguts del currículum d'educació secundària obligatòria LOGSE de Catalunya (1993:79-84). Elaboració pròpia	14
Taula 2: comparació dels criteris d'avaluació del currículum d'educació secundària obligatòria LOGSE de Catalunya (1993:79-84) i el currículum d'educació secundària de Catalunya Decret 143/ (2007:712-715). Elaboració pròpia.....	15
Taula 3: comparativa del continguts AMN del LOE (2006) Real Decreto1631/2006 i LOE (2007) dins el Decret 143/2007 . Elaboració pròpia.....	17
Taula 4: comparativa del Criteris Avaluació de la LOE (2006) dins el Real Decreto1631/2006 i LOE (2007) dins el Decret 143/2007 LOE. Elaboració pròpia	20
Taula 5: Comparativa de continguts i criteris d'avaluació de quatre comunitats autònomes. Elaboració pròpia.....	23
Taula 6: Relació d'enquestes enviades a les diferents comarques de Catalunya. Elaboració pròpia.....	37
Taula 7: Avantatges i inconvenients de l'enquesta per Internet. Torrado(2009)	37
Taula 8 relació dels components bàsics de la UP. Elaboració pròpia.....	41
Taula 9 Relació dels components bàsics d'una UP. Elaboració pròpia.....	44
Taula 10. Relació components bàsic d'una UP. Elaboració pròpia.....	47
Taula 11 UP projecte col·lectiu d'elaboració d'un RAID.....	72

1. Introducció

Sovint quan parlem d'activitats en el medi natural, dins de l'educació formal en l'etapa de secundària, les relacionem amb les estades d'esquí o en activitats de cloenda del curs, entre d'altres. Tanmateix, segons un estudi fet a província d'Almeria amb una mostra de 51 professors, poden concloure que els continguts més impartits en el bloc de continguts de AMN són l'orientació i el senderisme. Segons Granero. A [et tal] (2010) ho atribueixen a la gran publicació bibliogràfica que hi ha sobre aquestes dos disciplines. Per altre banda, afegixen que aquests dos continguts tant els podem impartir en el bloc de AMN o en el bolc de continguts de jocs i esports, introduint els que anomenem jocs a la natura. Per tant, com a estudiant de Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport i futur graduat, presento un treball de final de grau encaminat a recercar com es treballen les activitats al medi natural als institut de Catalunya, i analitzo quines són les dificultats que tenen els professors per poder impartir aquest bloc de continguts.

La motivació principal per la qual vaig decidir dur a terme aquest projecte va ser la passió que tinc cap els esports al medi natural i la poca implicació que he detectat parlant amb professors de secundària. Les AMN ens brinden grans possibilitats educatives, com ara el treball interdisciplinari i el treball transversal, a més a més del treball competencial. Val a dir també que les AMN poden ser una eina per motivar els alumnes i aportar nous esports.

La meua pregunta inicial va sorgir de la meua inquietud envers com es treballen les activitats al medi natural a secundària: "És el professorat competent? Disposa de prou eines per dur a terme aquest tipus d'activitats?". Per tant la qüestió digne d'estudi va ser la següent: "Quines són les dificultats de treballar el bloc de continguts d'activitats al medi natural als instituts de Catalunya?" i "Perquè és treballa tan poc el bloc de continguts de AMN?".

Soc conscient que per poder analitzar tot el territori català la mostra hauria de ser molt ampla. Per tant l'objectiu és fer un anàlisi bibliogràfic de les publicacions actuals, extraient la informació del que diuen diferents autors de referència envers aquestes dificultats. Tanmateix per contrastar la informació extreta, elaboraré una enquesta que farà arribar al màxim d'instituts de les comarques catalanes, amb la finalitat de contrastar si les dificultats que expressen els autors de referència són certes en l'actualitat educativa catalana. Val a dir que probablement la mostra no serà molt vinculant, però si que ens permetrà tenir una idea de la realitat actual.

Els objectius que hem plantejo són els següents:

- Analitzar les dificultats que es troben els professors EF³ alhora de plantejar-se les UP⁴ d'ANM⁵.
- Oferir una proposta d'UP del bloc del continguts AMN en cada curs de la ESO, a parir del bloc de la LOE (2006)

---

³ EF Educació Física a partir d'ara les abreviarem amb EF

⁴ UP unitat de programació a partir d'ara les abreviarem amb UP

⁵ AMN Activitat al Medi Natural a parti d'ara les abreviarem amb AMN.

2.Fonamentació teòrica

2.1 Que són les activitats al medi natural

En primer lloc, per poder fer l'estudi sobre l'aplicació del bloc de continguts d'activitats al medi natural en els instituts, hem de definir que entenem per activitats al medi natural. Val a dir però, que existeixen molts articles i llibres que fan referència a les ⁶AMN, però que molts d'aquests no especifiquen que són aquestes.

En segon lloc, si analitzem la paraula com a tal AMN, Aguado (2008) en diu que aquesta ens pot donar a entendre dos significats diferents. Per una banda, pot fer referència a qualsevol activitat física que la portem a terme en un entorn natural. Per altre banda, podem fer referència a aquelles activitats físiques que només es poden portar a terme en un entorn natural. Sigui com sigui, sempre tenim el mateix eix: activitat física, és a dir, amb un component motriu; en un entorn o lloc específic que és el medi natural. Aguado (2008:74) afirma que “sólo cuando se llevan a cabo con la intención y sistematización que caracteriza el propósito de educar, es cuando se denominan Actividades Físicas en el Medio Natural.” tanmateix si no és amb l'objectiu d'educar direm que fem muntanyisme, escalada...

Altres autors com Parra(2001) Santos (2012) diferencien dos corrents dins de les AMN. Una d'elles serien el que entenem com esports d'aventura i, segons els autors, aquesta branca està vinculada al rendiment. Pel que fa a la segona, hi entren totes aquelles que activitats el medi natural en que vas a la cerca de noves sensacions, per tal de gaudir del temps lliure o com a eina d'alliberament del dia a dia. Seguint amb aquesta idea de l'oci i les AMN, anys anteriors, Sicília (1999), relacionava també les activitats a la natura com a mitjà de descarrega de tensions que permet distreure'ns de la rutina recurrent en la seva vida social i aporta noves sensacions i emocions. Val a dir que, dos anys més tard, ja trobem un autor que ens les vincula amb l'educació, Aguado (2001:8) defineix AMN com “Aquellas actividades eminentemente motrices llevada a cabo en un medio natural con una clara intención educativa”. Seguint aquesta vinculació amb l'educació i introduint també el concepte d'oci, altres autors com Parra(2001), Santos (2012), coincideixen en definir les AMN com a eina lleure i oci, tot afegint la possibilitat de treballar l'educació ambiental.

---

⁶ AMN Activitat al Medi Natural aparti d'ara les abreviarem amb AMN.

En el marc de intenció educativa Miguel (2001:47) defineix AMN com: "Aquellas actividades eminentemente motrices llevadas a cabo en un medio natural con una clara intención educativa". Santos, Martínez. (2011:53) afegeix que el medi natural "es un escenario de aprendizaje que permitirá una educación integral, con identidad propia y por lo tanto difícil de reproducir en otros ámbitos y/o contextos artificiales".

En concordança amb tot l'esmenta't pels altres autors Tierra, (1996) considera les AMN com un conjunt d'activitats que es duen a terme a la natura amb una finalitat educativa, d'oci i/o esportiva amb la característica comuna que tenen un cert grau d'incertesa, a més a més aquestes tenen un caràcter interdisciplinari.

És a dir, segons Parra [et al] (2008:146) "Lo que realmente da un carácter único y educativo a las actividades en la naturaleza son las condiciones en que se realizan estas prácticas, que permiten a los individuos comprometer y movilizar sus capacidades de tal manera que esa experiencia organice y configure su propio yo, logrando su auto-estructuración."

De la mateixa manera, no tots els autors utilitzen el terme AMN des de la mateixa perspectiva. Tal com expressa Bertran (1995), anomena les AMN com d'aventura, diferenciant-les de les activitats tradicionals; ja que es caracteritzen per tenir objectius diferents i a més a més depenen d'unes condicions per poder-les dur a terme, i tenen una motivació pròpia. Val a dir també que utilitzen altres materials per la pràctica que majoritàriament són innovadors i requereixen d'equipament tecnològic per tal que existeixi una relació òptima entre la pràctica i l'espai de pràctica.

Seguint amb l'anàlisi del terme AMN, Laperta, Guillén (2005:55) entén les AMN com la unió de l'espai, és a dir la natura, descrivint aquesta com "La natura la conformen espais molt dispars; podem trobar elements tan variats com l'aigua, la neu, el gel i el vent, entre molts d'altres i, que a més a més, s'inscriuen en contextos divergents (el mar, la muntanya, el riu...). L'individu que és aquell que interacciona amb la natura mitjançant els seus desplaçaments, provoquen una convergència entre la varietat dels components de la natura i les accions dutes a terme per l'individu, fet que crea una heterogeneïtat entre els dos elements.

Pel que fa al concepte d'heterogeneïtat entre l'individu i el medi s'ha de tenir en compte també les destreses del individu, tal com expressà Pedrero (2007:100), les AMN són "El

conjunto de actividades de índole física que determinan en el individuo una serie de destrezas útiles, actuando siempre en el saludable ámbito de la naturaleza”.

Tot seguit anem analitzar definicions més específiques de que són les AMN.

Pinos (1997) i Santos, Martínez (2011) afegeix el terme activitats motrius en el medi natural. Tot seguit anem a veure com introdueixen aquest concepte aquests autors: Pinos (1997:8) “La educación física al aire libre se centra en el conjunto de conocimientos, habilidades, destrezas, técnicas y recursos que permiten desenvolverse o practicar actividades físicas ⁷lúdico deportivas en la naturaleza, con seguridad y con el máximo respeto hacia su conservación; disfrutando, compartiendo y educándose en ella”. De la mateixa manera Santos, Martínez (2011) afegeix que la pràctica de les activitats físicoesportives a la natura implica adaptar les accions motrius al medi des d’un punt de vista sostenible, afavorint el desenvolupament lúdic i saludable dels ⁸alumnes i conservant l’entorn natural on es porta a terme. A més a més aquestes tenen dos característiques: han de tenir un baix impacte ambiental i han de contribuir a la conservació de medi.

Per tant, segons les definicions dels diferents autors, anomenarem AMN aquelles activitats portades a terme a la natura i que tenen una intenció educativa incorporant l’educació ambiental, amb la possibilitat de gaudir del nostre temps lliure i que ens permeten una educació integral tot utilitzant les pròpies capacitats, a més a més ens permeten desenvolupar noves destreses i habilitats amb l’aprenentatge de noves tècniques i la utilització d’equipaments específics. Amb el valor afegit que ens aporten nous coneixements, ja siguin específics d’un esport o de conscienciació i respecte el medi natural, i a més a més ens permeten treballar de manera interdisciplinari.

2.2.El tractament del bloc de continguts AMN de la LOGSE, i la LOE.

Pel que fa al currículum de l’educació secundària obligatòria anem a fer una anàlisi de la implicació i la importància que aquest dona a les AMN. Per fer-ho ens centrarem en les últimes dos lleis més actuals la ⁹LOGSE (1990) i la ¹⁰LOE (2006).

---

⁷ Activitat física de caire d’oci o entreteniment.

⁸ Alumne i/o alumnes: s’entén per els dos gèneres tan masculí com femení.

⁹ Llei Orgànica General del Sistema Educatiu de 3 de octubre de 1990

¹⁰ Llei orgànica de Educació 4 maig 2006

L'arribada de la LOGSE segons Herrador, Huertas, i Lara. (2009) va implicar un canvi en l'estructura de l'educació a Espanya, ja que incorporava entre els principals canvis, la divisió dels continguts en conceptuals, procedimentals i actitudinals. Saéz (2008) afegeix que a partir de la LEY ORGÁNICA 1/1990, de 3 octubre, de Ordenació General de Sistema Educatiu (LOGSE), va permetre desglossar els continguts tot agrupant-los en blocs de continguts, aquesta agrupació va facilitar en primera instància el treball a l'aula. Tot i les mancances d'aquesta llei es pot afirmar que va haver-hi un increment del treball de les AMN en els centres educatius tot i que ha estat poc significatiu si els comparem amb altres continguts. Pel que fa l'àrea ¹¹d'EF segons Cuevas (2002:19) "La LOGSE, al RD¹² de 13 de setembre de 1991 va proposar una estructuració dels continguts d'EF en cinc grans blocs per a ESO i tres per a Batxillerat a desenvolupar al llarg de les diferents etapes". [...]Els blocs esmentats no es consideraven independents, sinó que, per la seva estreta relació, el professor havia de distribuir-los i seqüenciar-los de manera que al final de l'etapa ajudessin a la consecució dels objectius generals d'àrea."

Fent referència a la estructura dels blocs de continguts AMN de la LOGME segons Cuevas (2002) es classificaven en 5 blocs: Condició Física, Qualitats Motrius, Jocs i Esports, Expressió Corporal i Activitats en el Medi Natural. El nou RD 29-12-2000 va estructurar els 5 blocs de continguts en dos eixos: Condició Física i Salut i Habilitats Específiques, dins d'aquest últim hi recullen: qualitats motrius, el joc i els esports, l'expressió corporal i les AMN. Tot aquests canvis segons Sáez (2008) i Hernandez, Bortolin (2013) van suposar per a l'educació física un avanç, igualant-se amb les altres àrees i essent més concret i precís pel que fa a als continguts. Val a dir però que, pel que fa el currículum d'educació secundària obligatòria del departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya de l'àrea de EF (1993), dins del primer nivell de concreció hi trobem els objectius generals, els objectius terminals i els continguts. Els continguts els classifica per blocs: habilitats motores, qualitats físiques, joc i esports, jocs d'oposició i jocs de combat, socio-motrius, joc tradicionals, esport individual, activitats a la natura i expressió corporal. Tanmateix també trobem els continguts organitzats en: procedimentals; fets, conceptes i sistemes conceptuals; i valors, normes i actituds.

---

¹¹ E.F a partir d'ara anomenarem educació física amb les sigles EF.

¹² RD a partir d'ara anomenarem el Real decret amb les sigles RD .

Si observem una proposta de segon nivell de concreció, segons el currículum d'educació secundària obligatòria del departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya, de l'àrea de EF (1993) podem observar que els estructura en vuit mòduls: del primer fins el quart, formaran part del primer cicle i del cinquè fins el vuitè, formaran part del segon cicle. Pel que fa a les AMN, les situen al mòdul 6 "es combinen el treball de les qualitats físiques amb un aprenentatge específic de les proves atlètiques[...] també s'hi preveu una pràctica d'activitats a la natura, deixada per aquest moment perquè l'alumnat és més madur." També tenen un apartat les AMN en el mòdul 7 " [...] l'activitat a la natura serà també de caire organitzatiu per part de l'alumne, ja que n'han tingut un aprenentatge previ l'any anterior", segons Currículum d'educació secundària obligatòria (1993:67).

Actualment la llei d'educació que està en vigor és la LOE. A diferència de l'anterior aquesta incorpora les competències bàsiques, fent referència a aquestes dins del marc de la educació física i específicament les AMN. El RD 1631/2006:710 destaca quatre competències essencials que ens permet treballar l'educació física: competència del coneixement i la interacció amb el món físic, competència social i ciutadana, competència lingüística i competència artística i cultural . Tanmateix la LOE (2006) pel que fa les AMN segons RD 1631/2006:710 "las actividades en el medio natural, constituyen una oportunidad para que el alumnado interaccione directamente con un entorno que le es conocido y en el que se desarrolla buena parte de la actividad física y valore su conservación mediante actividades sencillas y seguras." Fent referència a l'organització del bloc de continguts AMN, com hem comentat anteriorment, la LOGME s'estructurava en 5 blocs pel que fa la LOE (2006) dins el RD 1631/2006:710 "Los contenidos se organizan alrededor de cuatro grandes bloques: bloque 1: Condición física y salud, bloque 2: Juegos y deportes, bloque 3: Expresión corporal y bloque 4: Actividades en el medio natural."

Tot seguit anem a fer una comparativa entre la el currículum d'educació secundària de Catalunya LOGME i el currículum d'educació secundària de Catalunya de la LOE (2007). Per fer-ho en fixarem amb els objectius d'àrea, els continguts AMN i els criteris d'avaluació.

En primer lloc començarem per els objectius d'àrea segons Decret 143/2007 DOGC núm. 4915:

- Conèixer les normes principals de seguretat i mesures preventives i actuar amb respecte i cura de l'entorn en les activitats en el medi natural.

Pel que fa a Currículum Educació secundària del (1993) trobem tres nivells de concreció. Nosaltres ens centrarem en el primer nivell de concreció, on hi trobem els objectius generals dins d'aquests fent referència a AMN;

- Conèixer i experimentar diferents activitats físiques a la natura tot formant-se una actitud personal de respecte en la relació amb el medi natural.

En segon lloc anem a analitzar els continguts específics de AMN segons el currículum d'educació secundària obligatòria del departament d'ensenyament de la Generalitat de Catalunya de l'àrea de EF (1993):

Procedimental	Conceptual	Actitudinal
<p>4.4.2 Tècniques d'orientació en una cursa en l'espai urbà i natural</p> <p>4.4.4. Utilització dels nusos en les activitats a la natura</p> <p>4.4.5. Utilització de diferents construccions tant en el medi natural com en les instal·lacions de l'escola</p> <p>4.4.7. Planificació i execució d'excursions a peu i amb bicicleta, de manera autònoma.</p>	<p>3.8.1 L'orientació a la muntanya i estratègies d'orientació.</p> <p>3.8.2. Elements topogràfics que condicionen les activitats físiques.</p> <p>3.8.3. Parts de la bicicleta i les seves funcions.</p> <p>3.8.4. Diferents tipus de nusos i les seves funcions</p> <p>3.8.5. Diferents necessitats per a dur a terme qualsevol activitat adequada a un medi concret.</p> <p>3.8.6. Normes que cal seguir en organitzar una sortida a la natura.</p>	<p>3.1.1 Actuació respectuosa amb l'entorn natural mentre es realitzin les activitats a la natura.</p> <p>3.1.2. Actuació respectuosa amb l'entorn urbà mentre es realitzin les activitats físiques.</p>
<p>4.4.6. Experimentació del medi aquàtic amb pneumàtics</p> <p>4.4.7. Planificació i execució d'excursions a peu i amb bicicleta, de manera autònoma.</p>	<p>3.8.1. L'orientació a la muntanya i estratègies d'orientació.</p>	<p>3.1.1. Actuació respectuosa amb l'entorn natural mentre es realitzin les activitats a la natura.</p> <p>3.1.2. Actuació respectuosa amb l'entorn urbà mentre es realitzin les activitats físiques</p>

Taula 1: continguts del currículum d'educació secundària obligatòria LOGSE de Catalunya (1993:79-84). Elaboració pròpia.

Una altra diferència pel que fa als continguts de la LOGSE (1993) respecte la LOE (2006) és que són més específics, ens especifiquen millor que hem de treballar AMN. Tanmateix també són més complets ja que ens proposen, per exemple, fer orientació, senderisme¹³, bicicleta, nusos i activitats al medi aquàtic. A més a més tenen una bona seqüenciació, ja que ens especifiquen quins elements són necessaris impartir per tal que puguin ser autònoms en bicicleta, senderisme i orientació¹⁴.

En tercer lloc analitzarem els criteris d'avaluació. Hem de dir però que aquests en la LOGSE s'anomenen objectius terminals i són específics de cada mòdul, a més a més, a diferència de la LOE, no són vinculants.

Criteris d'avaluació LOGSE (1993)	Criteris d'avaluació LOE (2007)	
3.Utilitzar les tècniques adequades en el desenvolupament de les activitats físiques a la natura. 23.Comportar-se respectuosament amb el medi natural i urbà.	1er ESO	Mostrar habilitat i respecte per a la realització d'activitats en el medi natural.
	2on ESO	Conèixer la importància de la pràctica d'activitats a la natura. Cercar informació de diferents mitjans i recursos per planificar les sortides al medi natural.
	3er ESO	Realitzar de forma autònoma recorreguts en el medi natural, utilitzant l'equipament, eines i tècniques d'orientació adients. Mostrar una actitud de respecte pel medi natural.
	4rt ESO	Planificar una activitat en el medi natural, seleccionant l'equipament adient, seguint les normes bàsiques de seguretat i cercant informació significativa de la zona en relació amb les activitats a realitzar.

Taula 2: comparació dels criteris d'avaluació del currículum d'educació secundària obligatòria LOGSE de Catalunya (1993:79-84) i el currículum d'educació secundària de Catalunya Decret 143/ (2007:712-715). Elaboració pròpia.

Com podem veure, en la LOGSE (1993) no se li dona gaire importància als criteris d'avaluació i, a més a més, no te gens de relació amb tots els continguts específics que ens marca el

¹³ Senderisme: pràctica excursionista que consisteix, bàsicament, a fer excursions seguint senders de gran o de petit recorregut.

¹⁴ Esport que consisteix en determinar la posició d'una marca (fita) en relació als punts cardinals, determinant quina és la direcció que hom ha de seguir per tal de trobar-la amb l'ajuda d'un mapa i una brúixola.

currículum , per altre banda els criteris d'avaluació de la LOE (2006) son vinculants i s'estructuren per cada curs i de menys a mes específics.

A continuació analitzarem les diferències que hi ha entre la LOE (2006) i la LOE (2007) que determina el currículum d'educació secundària obligatòria de Catalunya . Segons la LOE (2006) dins el RD 1631/2006, de 29 de desembre ens especifica quins són els objectius generals, els continguts i els criteris de cada una de les àrees. En el nostre cas fem una ullada a l'educació física, més concretament al que ells anomenen bloc 4 d'activitats en el medi natural. Segons LOE (2006) dins el RD 1631/2006:710 : “Las actividades en el medio natural, constituyen una oportunidad para que el alumnado interaccione directamente con un entorno que le es conocido y en el que se desarrolla buena parte de la actividad física y valore su conservación mediante actividades sencillas y seguras.”

Pel que fa als objectius generals, segons LOE (2006) dins el RD 1631/2006:711 l'objectiu número 6 és el més específic per treballa les AMN:

- Realizar actividades físico-deportivas en el medio natural que tengan bajo impacto ambiental, contribuyendo a su conservación.

En canvi a la comunitat de Catalunya segons la LOE (2007) dins el Decret 143/2007 DOGC núm. 4915, l'objectiu general que és específic per les AMN és, a diferència de la LOE (2006) el número 5, que fa referència a:

- Conèixer les normes principals de seguretat i mesures preventives i actuar amb respecte i cura de l'entorn en les activitats en el medi natural.

Com podem comprovar, entre un objectiu i l'altre venen a dir tots dos el mateix. Tot i que pel que fa a Catalunya s'incorpora el fet d'haver de conèixer les normes de seguretat així com les mesures preventives, en canvi en el Reial decret no ho contempla. Per altre banda el real decret fa més èmfasi a promoure la conservació del medi.

Tot seguit analitzarem els diferents continguts del bloc de continguts AMN tot comparant-los amb els establerts per la LOE (2006) dins el Real Decret 1631/2006 del 29 de desembre i la LOE (2007) dins el Decret 143/2007 DOGC núm. 4915 que conforme el currículum de l'ensenyament secundari de Catalunya.

CURS	LOE (2006)	LOE (2007)
1er ESO	<p>Las actividades físico-deportivas en el medio natural: tierra, aire y agua.</p> <p>Realización de recorridos a partir de la identificación de señales de rastreo.</p> <p>Aceptación y respeto de las normas para la conservación del medio urbano y natural.</p>	<p>Realització d'activitats físicoesportives en el medi natural.</p> <p>Acceptació i respecte de les normes de conservació dels medi urbà i natural.</p>
2on ESO	<p>El senderismo: descripción, tipos de sendero, material y vestimenta necesaria.</p> <p>Realización de recorridos preferentemente en el medio natural.</p> <p>Toma de conciencia de los usos adecuados del medio urbano y natural.</p> <p>Respeto del medio ambiente y valoración del mismo como lugar rico en recursos para la realización de actividades recreativas.</p>	<p>Reconeixement i realització d'activitats en el medi natural com a activitats per a la millora de la condició física i la recreació.</p> <p>Respecte i valoració del medi natural com a espai idoni per a la realització d'activitats físiques.</p> <p>Cerca prèvia d'informació sobre l' indret, natural o urbà, en el que es desenvolupin les activitats.</p>
3er ESO	<p>Normas de seguridad para la realización de recorridos de orientación en el medio urbano y natural.</p> <p>Realización de recorridos de orientación, a partir del uso de elementos básicos de orientación natural y de la utilización de mapas.</p> <p>Aceptación de las normas de seguridad y protección en la realización de actividades de orientación.</p>	<p>Realització de recorreguts en el medi natural, utilitzant l'equipament, les eines i tècniques d'orientació adients.</p> <p>Coneixement i pràctica de les normes de prevenció i seguretat per a la realització d'activitats al medi natural.</p>
4rt ESO	<p>Relación entre la actividad física, la salud y el medio natural.</p> <p>Participación en la organización de actividades en el medio natural de bajo impacto ambiental, en el medio terrestre o acuático.</p> <p>Realización de las actividades organizadas en el medio natural.</p> <p>Toma de conciencia del impacto que tienen algunas actividades físico-deportivas en el medio natural.</p>	<p>Planificació i realització d'activitats en el medi natural per a la millora de la condició física.</p> <p>Presa de consciència de l' impacte que tenen certes activitats físiques sobre l'entorn.</p> <p>Valoració de la relació entre l'activitat física, la salut i el medi natural.</p> <p>Cerca d'informació sobre l' indret on es vol realitzar la sortida i l'itinerari</p>

Taula 3: comparativa del continguts AMN del LOE (2006) Real Decreto1631/2006 i LOE (2007) dins el Decret 143/2007 .
Elaboració pròpia.

Una vegada analitzats els dos documents oficials que regulen l'ensenyament dels continguts AMN tant en l'àmbit espanyol com el català, podem extreure que hi ha certes diferències entre uns continguts i els altres. Pel que fa la LOE (2006) els continguts són més clars i estan més encaminats a l'aprenentatge i la pràctica de AMN, en canvi en la LOE (2007), en el currículum

d'Ensenyament Secundari de Catalunya, els continguts són més ambigus i difícils, en alguns casos, d'interpretar.

Un clar exemple és en el curs de 2on d' ESO, en el reial decret especifica clarament la pràctica del senderisme, i tots els continguts proposats tenen relació amb aquesta pràctica; en canvi al currículum d'ensenyament secundari de Catalunya només esmenta que s'han de fer AMN. Per altra banda, els altres dos continguts de segon d' ESO de la LOE (2007) no queda clar com realitzar-los o quines activitats són les que permeten treballar-los, ja que han intentat traduir la LOE (2006) sense haver especificat el contingut que parla de treballar el senderisme. Un altre clar exemple esta en el curs de 3er d' ESO, on el Reial Decret especifica clarament la pràctica de l'orientació: "Aceptación de las normas de seguridad y protección en la realización de actividades de orientación" LOE (2006) dins del Real Decreto 1631/2006:713; i en la LOE (2007), dins el currículum de Catalunya, retalla la paraula orientació i intenta refer els continguts sense deixar clar la relació que hi ha entre ells, i amb quin esport o pràctica s'ha de dur a terme. En la LOE (2007) dins el Decret 143/2007:11 "Coneixement i pràctica de les normes de prevenció i seguretat per a la realització d'activitats al medi natural".

Tot seguit, passarem a analitzar els criteris d'avaluació proposats en la LOE (2006) dins el RD 1631/2006 i la LOE (2007) dins el Decret 143/2007, per tal de veure les semblances i diferències, així com la relació d'aquests amb els continguts proposats.

Curs	LOE (2006)	LOE (2007)
1er ESO	<p>7. Seguir las indicaciones de las señales de rastreo en un recorrido por el centro o sus inmediaciones.</p> <p>El alumnado deberá identificar el significado de las señales necesarias para completar el recorrido y, a partir de su lectura, seguirlas para realizarlo en el orden establecido y lo más rápido posible. También se valorará en este criterio la capacidad de desenvolverse respetuosamente con el entorno físico y social en el que se desarrolle la actividad.</p>	Mostrar habilitat i respecte per a la realització d'activitats en el medi natural.
2on ESO	<p>6. Realizar de forma autónoma un recorrido de sendero cumpliendo normas de seguridad básicas y mostrando una actitud de respeto hacia la conservación del entorno en el que se lleva a cabo la actividad.</p>	<p>Conèixer la importància de la pràctica d'activitats a la natura.</p> <p>Cercar informació de diferents mitjans i recursos per planificar les sortides al medi natural.</p>

	<p>El alumnado será capaz de realizar el recorrido de forma autónoma cumpliendo unas normas de seguridad básicas como llevar una indumentaria adecuada, seguir el sendero y contar con todo el material necesario para completar el recorrido, También se evaluará la capacidad de usar recipientes donde depositar los residuos producidos durante la marcha, o cómo evolucionar por terrenos sin perjudicar la flora y la fauna del entorno</p>	
3er ESO	<p>7. Completar una actividad de orientación, preferentemente en el medio natural, con la ayuda de un mapa y respetando las normas de seguridad.</p> <p>Se pondrá en juego la capacidad del alumnado para completar una actividad en la que deberá orientarse con la ayuda de un mapa y si se considera pertinente, con la ayuda de otros métodos de orientación, atendiendo a las medidas de seguridad en relación sobre todo a la ropa y calzado adecuado, a la hidratación, al uso de mapas, etc.</p> <p>Cada centro elegirá el espacio para realizar la actividad en función de sus instalaciones y su entorno, priorizando el hecho de llevar a cabo dicha actividad en un entorno natural.</p>	<p>Realitzar de forma autònoma recorreguts en el medi natural, utilitzant l'equipament, eines i tècniques d'orientació adients. Mostrar una actitud de respecte pel medi natural.</p>
4rt ESO	<p>6. Participar en la organización y puesta en práctica de torneos en los que se practicarán deportes y actividades físicas realizadas a lo largo de la etapa.</p> <p>El alumnado colaborará en la organización de situaciones deportivas competitivas de los diferentes deportes realizados a lo largo de la etapa, además de participar activamente en las mismas. En estos encuentros, auto-gestionados por el propio alumnado, se valorará en cuanto a la organización aspectos como la iniciativa, la previsión y la anticipación ante posibles desajustes; en cuanto a la práctica, aspectos como</p>	<p>Planificar una activitat en el medi natural, seleccionant l'equipament adient, seguint les normes bàsiques de seguretat i cercant informació significativa de la zona en relació amb les activitats a realitzar.</p>

	la participación activa, la colaboración con los miembros de un mismo equipo y el respeto por las normas y por los adversarios.	
--	---	--

Taula 4: comparativa dels criteris d'avaluació de la LOE (2006) dins el Real Decreto 1631/2006 i la LOE (2007) dins el Decret 143/2007 LOE. Elaboració pròpia.

Pel que fa als criteris d'avaluació, si comparem la LOE (2006) i la LOE (2007) podem veure que, igual com en els continguts de la LOE (2006), els criteris d'avaluació són més específics i adequats en relació als continguts proposats. En canvi, els criteris d'avaluació proposats en la LOE (2007) són més oberts i ambigus. Un clar exemple el trobem en el criteri d'avaluació de segon d'ESO que ens parla de conèixer la importància de la pràctica AMN i de cercar informació de diferents mitjans i recursos per crear sortides al medi natural; en canvi els criteris d'avaluació del Reial Decret especifiquen clarament que l'alumne ha de ser autònom a l'hora de realitzar senders, tenint en compte les normes de seguretat bàsiques i, a més a més, portant a terme l'activitat amb respecte envers el medi natural. Com podeu comprovar, aquest criteri és clar i ens condueix al que li hem d'ensenyar als alumnes per tal que el puguin assolir amb èxit. En canvi a la LOE (2007) és més poc clar, a més és de caire conceptual; i si busquem la relació amb el contingut (que seria el de: "Cerca prèvia d'informació sobre d'indret, natural o urbà, en el que es desenvolupin les activitats") necessito mirar el criteri per poder entendre quin és l'objectiu del contingut, ja que demana coses diferents. Val a dir però, que el criteri d'avaluació de 4rt d'ESO de la LOE (2007) en el currículum de Catalunya és més específic en relació als continguts que la LOE (2006) dins el RD 1631/2006, ja que en aquest no hi ha un criteri específic AMN sinó que, segons els continguts i els criteris, pots escollir quin aplicar segons la AMN o la UP que t'hagis plantejat.

Aquesta diferència no només la trobem entre la LOE (2006), dins el RD 1631/2006, i la LOE (2007), dins el Decret 143/2007 de Catalunya, sinó que entre les diferents comunitats autònomes també veiem altres maneres d'interpretar les AMN. Segons Santos, Martínez, (2011:53) tan en l'àmbit competencial, com per l'aplicació específica d'un objectiu d'àrea referit a les AMN com és el de: "realització d'activitats físico-esportives en el medi natural, amb dos característiques fonamentals : que tinguin un baix impacte ambiental i que contribueixin a la seva conservació". Aquest objectiu correspon a l'objectiu d'àrea de la LOE al currículum de la comunitat de Madrid número 8: " Reconocer el medio natural como espacio idóneo para la actividad física, y discriminar aquellas prácticas que pueden causarle cualquier tipo de

deterioro, segun DECRETO 23/2007, de 10 de mayo". Pel que fa a Catalunya, segons el currículum d'educació secundària obligatòria LOE (2007:4) l'objectiu d'àrea que fa referència a les AMN és el 5: "Conèixer les normes principals de seguretat i mesures preventives i actuar amb respecte i cura de l'entorn en les activitats en el medi natural".

Com podem comprovar, hi certa diferència envers els dos objectius. A la comunitat de Madrid es fa més èmfasi a la pràctica d'activitats a la natura i a l'impacte ambiental que poden ocasionar. En canvi, Catalunya ressalta les normes de seguretat i les mesures preventives envers la pràctica a la natura, així com l'impacte mediambiental d'aquestes. En l'estudi fet a la recerca bibliogràfica, es refereixen al bloc de continguts al medi natural com l'aprenentatge lúdic i saludable, i la preservació del entorns natural. Segons Lapetra, Guillén, y Generelelo (2003) i Sáez (2008), la proposta d'activitats que s'ha de treballar en AMN són:

- Orientació i senderisme (saber, saber fer i com és fa)
- Desenvolupament de normes per un us adequat del medi.
  - ✓ Seguretat
  - ✓ Sostenibilitat com a impacte mediambiental
  - ✓ Respecte i valor cap a la natura

Ja que segons ells, aquests conceptes són molt educatius i fàcils d'aplicar en l'àmbit escolar, tenint en compte factors com: el lloc de pràctica, la durada variable(poques hores, tot el dia), el material de baix cost i la possibilitat de treballar de forma interdisciplinar. Si mirem el RD tots aquestes activitats hi estan contemplades.

Tot seguit, presentem una taula per tal de poder veure visualment les mancances que te el currículum de Catalunya en el bloc de continguts AMN, respecte a la resta de comunitats autònomes d'Espanya. Per fer-lo hem escollit els contingut i els criteris del curs de segon d' ESO.

Comunitat autònoma	Continguts	Criteris d'avaluació
MADRID	<ul style="list-style-type: none"> - Nociones sobre supervivencia y acampada: normas de seguridad, elección del terreno y precauciones que tienen que tenerse en cuenta a la hora de montar tiendas. - El senderismo: ¿en qué consiste? Tipos de caminos y material y vestimenta necesarios. - Comprensión del entorno e introducción de medidas de seguridad y primeros auxilios básicos. 	6. Realizar de forma autónoma un recorrido de sendero cumpliendo normas de seguridad básicas y mostrando una actitud de respeto hacia la conservación del entorno en el que se lleva a cabo la actividad.

	<ul style="list-style-type: none"> - Adquisición y puesta en práctica de técnicas básicas para el montaje de tiendas de campaña para desplazarse y estar en condiciones de seguridad en el medio natural. - Realización de un recorrido por un camino completando un itinerario. - Identificación y prevención de las contingencias propias del medio natural. - Toma de conciencia de los usos y abusos que se hacen del medio urbano y naturales. - Adquisición de una conducta autónoma para desenvolverse dentro de un medio no habitual. - Formación crítica respecto de las presiones y agresiones en el medio natural. 	
CATALUNYA	<ul style="list-style-type: none"> - Reconeixement i realització d'activitats en el medi natural com a activitats per a la millora de la condició física i la recreació. - Respecte i valoració del medi natural com a espai idoni per a la realització d'activitats físiques. - Cerca prèvia d'informació sobre d'indret, natural o urbà, en el que es desenvolupin les activitats. 	<p>Conèixer la importància de la pràctica d'activitats a la natura.</p> <p>Cercar informació de diferents mitjans i recursos per planificar les sortides al medi natural.</p>
VALENCIANA	<ul style="list-style-type: none"> - Nocions sobre supervivència i acampada: normes de seguretat, elecció del terreny i precaucions que han de tindre's en compte a l'hora de muntar tendes. - El senderisme: en què consisteix? Tipus de camins, material i vestimenta necessaris. - Comprensió de l'entorn i introducció de mesures de seguretat i primers auxilis bàsics. - Adquisició i posada en pràctica de tècniques bàsiques per al muntatge de tendes de campanya per a desplaçar-se i estar en condicions de seguretat en el medi natural. - Realització d'un recorregut per un camí per a 	<p>8. Realitzar de manera autònoma un recorregut de senderisme complint normes de seguretat bàsiques i mostrant una actitud de respecte cap a la conservació de l'entorn en què es du a terme l'activitat.</p>

	<p>completar un itinerari.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificació i prevenció de les contingències pròpies del medi natural. - Presa de consciència dels usos i abusos que es fan del medi urbà i naturals. - Adquisició d'una actitud autònoma per a desenrotllar-se dins d'un mitjà no habitual. - Formació crítica respecte de les pressions i agressions en el medi natural. 	
EUSKADI	<ul style="list-style-type: none"> - El senderismo: descripción, tipos de sendero, material y vestimenta necesaria. - Realización de recorrido preferentemente en el medio natural. - Toma de conciencia de los usos adecuados del medio urbano y natural. - Respeto del medio ambiente y valoración del mismo como lugar rico en recursos para la realización de actividades recreativas. - Respeto de las normas de seguridad de cada actividad. - Valoración de las posibilidades de disfrute que nos ofrece el entorno próximo. 	<p>6. Realizar de forma autónoma un recorrido de sendero cumpliendo normas de seguridad básicas y mostrando una actitud de respeto hacia la conservación del entorno en el que se lleva a cabo la actividad.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 6.1. Realizar el recorrido de forma autónoma. - 6.2. Cumple unas normas de seguridad básicas. - 6.3. Antes de realizar un itinerario, lleva una indumentaria adecuada y tiene criterios claros al elegir la comida, bebida y el material necesario. - 6.4. Evoluciona por el terreno sin perjudicar la flora y la fauna del entorno, y recoge debidamente los residuos producidos durante la marcha

Taula 5: Comparativa de continguts i criteris d'avaluació de quatre comunitats autònomes. Elaboració pròpia.

Un cop analitzats els diferents continguts de quatre comunitats, hem pogut comprovar que cada una d'aquestes treballa continguts iguals i diferents. Per exemple: les quatre comunitats treballen el respecte, la conservació, i la conscienciació envers el medi; tres comunitats excepte Catalunya treballen el senderisme i la seguretat; dos de les quatre comunitats, exceptuant Catalunya i Euskadi¹⁵, treballen la supervivència i la vestimenta, els primers auxilis i

¹⁵ Euskadi: país basc

el muntatge de tendes; i només una de les quatre comunitats, Catalunya, treballa les AMN per la millora del condicionament físic. Val a dir però que la LOE (2006) dins el RD1631/2006, de 29 de diciembre, només especifica treballar el senderisme i la conscienciació envers el respecte i la conservació del medi natural.

Fent una ullada al document d'orientacions per el desplegament de currículum a Catalunya, segons la Direcció General de l'Educació Bàsica i el Batxillerat (2010:10): "Els continguts proposats en el bloc *d'activitats en el medi natural*, se centren en l'actitud de respecte i conservació del medi natural quan l'alumnat entra en contacte amb la natura, així com el treball de la prevenció i la seguretat en la pràctica d'activitats físiques en entorns oberts". Com podem comprovar, des de la Generalitat de Catalunya aposten per treballar la conservació del medi ambient, la prevenció i la seguretat a l'hora de portar a terme qualsevol activitat a la natura; però no especifiquen quins esports hem o podem treballar des de l' institut. Tanmateix no som els únics que no seguim estrictament la LOE (2006) dins el RD 1631/2006, de 29 de diciembre, pel que fa les AMN sinó que Euskal herria¹⁶ també té una organització diferent respecte les AMN; més ben dit aboleix el bloc de continguts AMN i introdueix un bloc nou anomenat "Bloque 3, cultura motriz: ocio y educación para el tiempo libre".

"Los contenidos se organizan alrededor de tres bloques: bloque 1, Actividad física y salud, bloque 2, Expresión corporal y comunicación, bloque 3, Cultura Motriz: Ocio, y Educación para el tiempo libre. [...]Los contenidos incluidos en el bloque 3, Cultura Motriz: Ocio, y Educación para el tiempo libre, son los juegos, los deportes y las actividades en la naturaleza. Además incluimos en este bloque las danzas, por su dimensión cultural y por tratarse de un tipo de actividad física que puede realizarse a lo largo de toda la vida [...]Se incluyen las actividades en el medio natural, porque constituyen una oportunidad para que el alumnado interaccione directamente con un entorno que le es conocido, en el que se desarrolla buena parte de la actividad física, y valore su conservación mediante actividades sencillas y seguras" segons el Suplemento al n.º 218 martes 13 de noviembre de 2007: 450.

En aquest bloc trobem el continguts específics AMN, val a dir però que són més fidels als del RD i, a més a més, són clars i específics, igual que el de la resta de comunitats autònomes d'Espanya.

---

¹⁶ Euskalherria: poble basc

En conclusió, hem pogut comprovar que existeixen moltes diferències entre el currículum de 1993 i l'actual del 2007, tan en l'organització curricular dels continguts, com en els criteris d'avaluació. Podem afirmar que el currículum actual és més clar i per tan facilita a l'hora de programar la feina al professorat. Val a dir però que el currículum de 1993 especificava molt més els continguts a treballar en el bloc de contingut AMN, això encaminava millor el professorat, ja que sense tenir molts coneixements de AMN, els conduïa cap a quins esports havien de dur a terme i que havien d'ensenyar de cadascun.

Per altra banda, al analitzar la LOE (2006) i la LOE (2007), veiem una clara diferència entre una i l'altre. La LOE (2006) és molt específica amb el que hem de treballar en el bloc de continguts AMN, en canvi al currículum actual de Catalunya no han sabut fer bé la transferència, tenint en compte l'essència bàsica de que treballar en les AMN. A Catalunya, no han especificat clarament quines activitats treballar, per altra banda han deixat els continguts i els criteris molt ambigus, fet que pot dificultar la feina a professors que no tinguin molt per la mà les AMN. Tanmateix també hem pogut observar que Catalunya és la comunitat autònoma que menys especifica quines activitats treballar en el seu currículum d'educació, i a més a més, es distancia molt de l'essència proposada per la LOE (2006).

2.3. Perquè de l' importància de fer AMN en l'àrea de EF.

A partir de la recerca duta a terme en diferents fonts com ara Tierra (1996), Pinos (1997) Sicilia (1999), Aguado (2001), Parra (2001) , Santos i Martínez (2011), Santos (2012) trobem diferents motius que ens porten a apostar per treball al medi natural. Com ara la possibilitat que ens ofereix aquest per treballar l'educació ambiental, el component motriu de les AMN, el grau d'incertesa que aquestes tenen i l'aplicació de diferent destreses personals per tal d'adaptar-se el medi, entre d'altres.

Segons Funollet (1989) la causa de la preocupació social envers el medi ambient fa que hi hagi tendència a incloure les activitats al medi natural en els programes educatius escolars. Funollet ho relaciona amb l'antiga i vella reivindicació fet ja per Rousseau el 1762. Des d'aleshores la idea d'incloure l'activitat a la natura en els programes escolars ha anat evolucionat, tot i que encara no s'ha acabat de consolidar en les programacions educatives. En aquest mateix context Boné (1989) cita a d'Hébert com l'hereu en impulsar l'educació física a la natura per els seus beneficis i possibilitats. És cert doncs que aquest llegat encara perdura.

Boné (1989), Funollet (1989) ratifiquen que les AMN ens permeten treballar valors educatius. Fent referència a aquests valors Funollet (2004) remarca que les activitats al medi natural fomenten les relacions de grup entre els participants o components del grup, per exemple al atendre un petit accident, així com obliga a resoldre i afrontar conflictes col·lectius. Així doncs, fent referència als valors, Boné (1989) afegeix com a valor educatiu l'adquisició del respecte i la conservació del medi, convertint-se aquest en un objectiu educatiu irrenunciable. Tan és així que segons Santos, Martínez (2011) fent un anàlisi als objectius de EF, podem observar que al treballar l'activitat física esportiva en el medi natural s'han de tenir en compte dos característiques indispensables: que hi hagi baix impacte ambiental i que contribueixin en la seva conservació. Per tant: "La puesta en práctica de estas actividades implica el desarrollo de acciones motrices adaptadas al medio desde un punto de vista sostenible." Santos, Martínez, (2011:53). En el mateix sentit Cuevas (2002) afegeix que els professors han de fomentar una sèrie de valors, actituds i normes que fomentin el respecte i la conservació del medi natural, així com introdueix el concepte de treballar l'educació ambiental de manera transversal. Un altre dels punts a favor de realitzar AMN és segons Funollet (1989:82) "Las actividades en la naturaleza, orientadas convenientemente, son idóneas en las etapas educativas por el carácter socializador que imprimen; por su variedad y posibilidad de práctica, a diferentes niveles de exigencia, son también idóneas para encontrar un tipo de práctica para cada edad y para cada individuo, tanto desde el punto de vista recreativo como competitivo". Val a dir també que "les possibilitats educatives que la pista o el gimnàs ofereixen no ofereixen tot el ventall de recursos dels que pot enriquir-se'n l'educació física [...] el medi natural se'ns presenta com un escenari ric, original i variat Boné (1989).

Així doncs si mirem que aporten les AMN al nostres alumnes i per que de la seva importància segons Tejada i Saéz (2009:129) aquestes activitats ens aporten:

"Propician la aceptación y respeto a las normas para la conservación y mejora del medio natural, así como su disfrute y su uso, mejoran la sociabilidad del alumno y profesor-alumno mediante el trabajo en grupo, colaboración, relación social, favorecen la interdisciplinariedad (fomentando el trabajo de organización con otros profesores y áreas, realizando actividades comunes, responden a las motivaciones intrínsecas del alumnado, argumentan el enriquecimiento vivencial, creando hábitos de conducta." Tot i que "La educación física es una de las materias más apropiadas para introducir a los alumnos en la realización de actividades al aire libre llegando a convertirse en el centro de interés educativo [...] ya que La naturaleza se presenta como uno de los mejores manuales escolares" Arufe [et al] (2012:32) tal i com diu

Caballero (2012) les AMN per si soles no són les que ens aporten el valors educatius, com ara el respecte al medi natural, sinó que també ens poden derivar a la destrucció del medi natural, i l' impacte sobre aquest, així com ens poden encaminar cap el companyerisme o l' individualisme. Per tan per si soles no són bones ni dolentes, tot dependrà dels objectius que ens plantejem i com les enfoquem, segons el context, la metodologia etc..., és a dir, és necessari determinar les condicions pedagògiques i tenir una bona planificació que ens permetrà convertir les AMN en una activitat educativa significativa i autèntica. En conseqüència s'han de tenir en compte diferents elements en plantejar-nos que farem, com ho farem i perquè ho farem, ja que com diu Santos (2012:7) "La importancia de educar en contacto con el medio natural, avalando sus efectos beneficiosos y sus repercusiones sobre el desarrollo global de la personalidad de los niños y las niñas". Ja que som nosaltres, els professors els que decidim sobre que volem aportar als alumnes amb les AMN, tal com diu Caballero (2012:100) "Las experiencias generadas en las AFMN posibilitan la creación de ambientes de aprendizaje y expresión, de adquisición de conocimientos útiles desde lo espontaneo a lo educativo, de participación desde lo democrático" és a dir, que esta a les mans dels professors, amb una bona programació, una bona metodologia d'aprenentatge, tenint clar que és vol aconseguir, quins valors volem treballar i quines competències aprendran els nostres alumnes, aconseguir aquest aprenentatge significatiu amb una educació integral, amb identitat pròpia i per tant, difícil de reproduir en altres àmbits i contextos que ens aporten les AMN Santos, Martínez (2011).

Fent referència al desenvolupament motor de l'alumne, Lapetra, Guillén i Generelo (2003:70) considera que "el desarrollo integral del individuo se fundamenta en la mejora funcional del dominio corporal mediante la adquisición de múltiples conductas de carácter utilitario, lúdico y expresivo. La relación entre la motricidad y el medio natural queda reflejada por las aportaciones que encontramos en el desarrollo integral del individuo en todas sus facetas, así como la facilidad para favorecer la exploración, la mejora en la autonomía, el desarrollo adecuado de la socialización y la consolidación de las bases para una correcta evolución en los aspectos cognitivos".

Aquests autors reforça'n la idea de Boné (1989) i Funollet (1989) en el fet que les AMN són una bona eina per al desenvolupament competencial de l'alumne, ja que faciliten la autonomia personal, aportant una interacció amb el medi, afavoreixen les relació socials i aporten un component motriu en un espai diferent.

Seguint amb el concepte del perquè de l'importància de treballar les AMN, segons Boné (1989) portar a terme AMN estimula al alumnes, tot aportant una riquesa d'estímul que acostuma a ser molt superior a la de qualsevol activitat realitzada en una instal·lació esportiva, tanmateix permet a l'alumne desenvolupar més mecanismes de percepció per l'incertesa que suposa l'espai. Pel que fa a aquesta incertesa, Funollet (2004) argumenta que la diferència de fer una activitat a l'aula o en un espai convencional, respecte a fer-la en el medi natural és que el medi natural pot ser previsible però no el podem controlar. Per exemple, si fem activitats al pati i plou ens anem a aixoplugar al gimnàs o a l'aula, si això passa al medi natural no podem deixar l'activitat, i si no ho hem previst és quant hi ha risc. Aquest autor classifica les activitats al medi natural en dos termes, segons si es pot aixoplugar o no. En primer lloc anomena les "activitats esportives en el medi artificial" i diu que "son todas las realizadas en zonas urbanas y su periferia, generalmente reglada, ya sea convencional o no[...] estas no son afectada por el clima o el tiempo i si lo es, los participantes pueden resguardarse rápidamente". En segon lloc, les altres les anomena "activitats esportives en el medi natural", i diu que "aquestes activitats s'han de dur a terme en un lloc no urbanitzat, generalment no reglat, i depèn del clima i el temps fet que fa que els participants es puguin aixoplugar parcialment i limitadament (exemple: en un refugi, tenda o balma)".

Per reafirmar la necessitat de fer AMN Boné (1989) ens diu el següent "les possibilitats educatives que la pista o el gimnàs ofereixen no recullen tot el ventall de recursos dels que pot nodrir-se l'educació física [...]" i afegeix, "el medi natural se'ns presenta com un escenari ric, original i variat". Per altre banda Santos, Martínez (2011:54) ens afegeix un nou concepte, donant una altra raó per dur a terme AMN: "abordar un proyecto de aprendizaje globalizador, canalizado a través de las actividades en el medio natural, nos remite a analizar con mayor detenimiento las conexiones entre competencias básica y las posibilidades singulares que nos ofrece este contenido".

Referint-se a l'implicació de les AMN, pel que fa a l'aprenentatge competencial, les activitats al medi natural ens afavoreixen a fer un aprenentatge globalitzador, i ens permeten, sobre tot, treballar els continguts colze a colze amb les competències bàsiques. "[...] l'adquisició de les competències bàsiques no assolirà només amb l'aplicació de certs continguts o activitats, si no per la pròpia organització que requereix el seu desenvolupament [...] és important incentivar i la participació i implicació de l'alumnat per tal d'experimentar normes de convivència en situacions reals així com desenvolupar habilitats socials i de comunicació" Santos, Martínez (2011:55).

Fent referència a les CCBB, Santos, Martínez (2011) afirma que les competències més rellevants que es poden treballar en les AMN són: el coneixement i la interacció amb el món físic, la competència social i ciutadana, aprendre a aprendre i la autonomia i iniciativa personal. Santos, Martínez (2011:55) reafirma aquesta idea aportant que “ El conocimiento i integración con el mundo físico, las competencias social i ciudadana, aprender a aprender, y autonomía e iniciativa personal obtienen un mayor protagonismo en contenidos relacionados con la actividad en el medio natural tal como se indica en la LOE (2006) i el RD 1631/2006”.

Si en fixem amb els objectius que ens planteja Santos, Martínez (2011), per tal d'ensenyar de manera òptima a partir de les competències les AMN poden permetre complir els següents objectius plantejats:

- Facilitar un aprenentatge més significatiu i connectat amb la realitat de l'alumne.
- Ser capaços de seleccionar aquells continguts que millor ens vagin per poder adquirir les competències bàsiques.
- Per aconseguir les competències i els continguts hem de motivar la implicació i participació de l'alumnat.

A més a més, les AMN ens donen la possibilitat de treballar temes transversalment, Santos, Martínez (2011) proposa l'educació mediambiental, l'educació moral i l'educació per la igualtat. Emmarcant els concepte de treball transversal i competencial, Santos i Martínez (2011:57) ens parla de: “La globalidad, entendida como la opción metodológica, debe permitir que la vinculación entre medio natural y actividad física alcance un potencial educativo significativo”. Per tant, entenent el concepte de globalitat i afegint també el concepte de treball interdisciplinari així com l'aprenentatge significatiu per part dels alumnes, Santos i Martínez (2011:59) conclouen amb que: “cualquiera actividad de enseñanza hay que ambientarla y contextualizarla, por lo que hay que acudir al medio natural para facilitar el contacto con él”. És a dir que és necessari dur a terme les sessions de AMN a la natura, a més a més afegeixen que és important que es duguin a terme fora el recinte escolar i que incloguin conceptes d'altres assignatures.

Fent referència al concepte d'activitats interdisciplinàries, segons Arufe [et al] (2012:31) “ Las salidas al medio natural pueden ser utilizadas como una situación de pleno desarrollo de los alumnos dado que se puede enfocar relacionándola con el currículo de las diferentes áreas del conocimiento no solo con Educación física i conocimiento del medio natural”. Pinos (1997)

reafirma la idea dient que les sortides al medi natural han d'obrir la porta a la coordinació del treball de diferents professors d'altres àrees curriculars.

Tanmateix, Pinto ens proposa diferents àrees i temàtiques que es poden treballar interdisciplinàriament dins del bloc de continguts d'activitats al medi natural. Per exemple, a l'assignatura de ciències socials podem treballar:

- Els elements que configuren el paisatge (relleu, clima, assentaments humans).
- Estudi d'una localitat (habitants, piràmides de població, recursos econòmics).
- Orientació i topografia.

Pel que fa a ciències naturals i matemàtiques podem treballar:

- Estudi dels ecosistemes.
- Observació i coneixement dels fenòmens naturals.
- Càlculs de distàncies, escales numèriques i gràfiques (calcular l'amplada del riu, cabal, alçada dels arbres, construcció de rellotges solars).

En conclusió, el treball de les AMN és important ja que ens permeten treballar moltes de les competències preestablertes al currículum de secundària. Tanmateix aquestes ens faciliten poder dur a terme un treball interdisciplinari amb altres assignatures, així com tenen un gran component motor per als alumnes. Per altra banda, poden ser una eina motivant per als alumnes i ens permeten desenvolupar un aprenentatge integral de l'alumne. Així doncs, les AMN són fàcilment adaptables a cada tipus d'alumne i edat, i ens obren un ventall diferent d'activitats que no es possible dur a terme el gimnàs convencional.

Val a dir però, que dur a terme AMN va més enllà de si tenim dies, temps per sortir, recursos econòmics, si la llei ens empara, o no, com a professors per dur a terme aquestes activitats, si no que, com diu Santos (2012): "Hacer actividades en la naturaleza va mas allá de destinar una mañana de la jornada escolar en ir al campo para pasar un rato jugando libremente. Si hacemos referencia a una salida, ruta o excursión al medio natural desde la programación didáctica, es evidente que la acción educativa propuesta debe tratar de gestionar un conocimiento y una actitud hacia el medio a través de un *estar afectado por* y un *obrar sobre*". Per tant, és important programar que és el que volem aconseguir amb aquella activitat al medi natural, com ho farem i quines competències aprendran els nostres alumnes. Tanmateix, com bé han dit els autors com Pino (2007), Saéz (2008) i Santos, Martínez (2011), la possibilitat que aquestes ens ofereixen, en permeten poder treballar interdisciplinàriament amb altres

assignatures; fet que fa que com a professors ens haguem de coordinar amb altres companys de feina, per tal de treure profit a les AMN i donar-los el valor que realment tenen.

2.4. Treball actual de les AMN

Pel que fa al treball de les AMN, pocs autors tenen en compte aquests bloc de continguts. Com molt bé diu Arufe [et al] (2012:31) “Aunque muchos profesores ven los beneficios en la naturaleza son pocos los que realmente las tienen en cuenta”, a més a més Santos (2012:6) afegeix: “Las actividades en la naturaleza son escasamente consideradas en las programaciones de los centros, siendo relegadas a un segundo plano como contenido de la Educación Física [...] no existe una única forma de desarrollar las AFMN desde el ámbito educativo, ya que la realidad escolar presenta una gran diversidad de condiciones materiales espaciales para la práctica, pues tampoco son idénticas las necesidades educativas que cada escenario educativo nos ofrece”.

Amb relació a dos estudis duts a terme a la comunitats autònoma d'Andalusia: concretament un a Almeria per Granero [et al] (2010) a 51 professors i l'altre fet per Saéz (2008) a Huelva amb una mostra de 139 mestres, es qüestionaven quines són les activitats que s'imparten en el bloc de continguts AMN i quines creuen que són les dificultats per dur-les a terme.

Pel que fa el primer estudi, la pregunta que es va fer als professors va ser: “Quins continguts porten a terme en els diferents cursos de les etapes que donaven classe?”. Els resultats, segons Granero [et al] (2010), és que en els quatre cursos de la ESO el que més es treballa és la orientació amb una mitja de 25%, seguit del senderisme¹⁷ 21,6% de mitjana, els jocs a la natura amb un 17,3% i l'escalada i la bici de muntanya amb un 4,8% i 5% respectivament. Les opcions que havien esmentat els professors eren: orientació, senderisme, joc a la natura, gimcanes, BTT¹⁸, “cabuyería”¹⁹, espeleologia²⁰, escalada, barranquisme²¹ i muntatge de motxilles.

---

¹⁷ Senderisme pràctica excursionista que consisteix, bàsicament, a fer excursions seguint senders de gran o de petit recorregut.

¹⁸ BTT bicicleta tot terreny.

¹⁹ Cabuyería és l'art de fer nusos.

²⁰ Espeleologia exploració amb finalitats esportives de cavitats subterrànies naturals.

²¹ Barranquisme és l'acció d'anar a fer descens de barrancs, que són excavacions profundes de vessants abruptes fetes per l'aigua, on els barranquistes hi baixen, ja sigui amb ajuda de cordes o saltant.

Tanmateix Saéz (2008) i Santos, Martínez (2011) també ens diuen que l'orientació i el senderisme són les disciplines que més es treballen; el primer autor creu que és degut el seu enfocament interdisciplinari, per altra banda Santos, Martínez (2011) aposta més a la possibilitat que aquests dos esports són òptims per treballar la sostenibilitat, l'impacte mediambiental i el respecte envers la natura. Saéz (2008) cometa que els joc a la natura es pot treballar a dins del bloc de continguts d'activitats al medi natural o al bloc de continguts de jocs.

Com hem vist a l'estudi, les activitats més practicades són l'orientació i el senderisme. Segons Funollet (1989:85): "Los juegos de orientación, con contenidos culturales y recreativos, que utilicen elementos de orientación naturales, artificiales o por indicios, pueden ser una buena alternativa para dar variedad y vistosidad a estas prácticas". Pel que fa al senderisme, La Petra, Guillen i Generelo (2003:70): "El senderismo se nos presenta como una actividad de tiempo libre asequible a cualquier persona y/o grupo, una actividad deportiva, cultural y recreativa que favorece los hábitos saludables y contribuye a mejorar la calidad de vida de los individuos." Ja que l'espai de pràctica pot ser pròxim i accessible, admet una durada variable (des de hores fins a una jornada escolar) i no requereix de material d'alt cost. A més amb la seva pràctica requereix d'una adaptació al terreny i de les habilitats motrius bàsiques, com ara la carrera.

Fent referència a les dificultats de treballar les AMN en l'educació secundària, segons Tejada, Sàez (2009) i Granero [et al] (2010) Santos (2012), els handicaps que un professor es pot trobar a l'hora de decidir programar una UP de AMN pot ser una excessiva responsabilitat civil, sense que hi hagi una legislació que ho reguli eficaçment, un augment de la dedicació laboral, ja sigui en caps de setmana o jornades de 24 hores i la falta de formació dels professorat, així com mancança de material específic i/o instal·lacions per dur a la pràctica determinades AMN, a més a més del cost elevat que tenen alguns d'aquest materials. Santos, Martínez (2011) afegeix que moltes vegades són els propis centres que posen restriccions als professors pel que fa dur a terme AMN, ja que no tots els centres estan propers a la natura o no tenen la possibilitat de desplaçar-se en l'horari escolar, fet que fa que moltes d'aquestes activitats es traslladin a horaris extrascolars o fora de l'horari lectiu. Com a solució per l'accessibilitat a les AMN, Funollet (1989) proposa poder realitzar petites sortides o bé adaptar dins el centre espais per la pràctica de AMN, on fins i tot els alumnes hi poden formar part en la seva elaboració. També afegeix que davant el poc horari lectiu destinat a l'EF, que és de dos hores,

per davant de les 28 totals, diu que pel que fa les activitats a la natura pot no quedar més remei que haver-les de portar a terme en horari extraescolar, igual com proposa Santos, Martínez (2011).

En conseqüència, els professors d'E.F -si no és que tenen un domini específic de les AMN (que els permetrà poder elaborar unitats de programació amb poc material i recursos, tot tenien en compte les peculiaritats del centre, indret on esta situat i tipologia d'alumnes), a més a més de disposar d'instal·lacions per la pràctica d'activitats com escalada i/o l'escola esta propera a la natura- fa que no es plantegi programar aquest tipus d'activitats. Per altra banda, un factor molt important és la predisposició del centre a facilitar als professors poder desplaçar-se si és necessari o nodrir de material si el requereixen. Com be diu Sáez (2008:99): "El acercamiento al desarrollo de estos contenidos se ha visto influenciado por múltiples factores (falta de materiales, escasa formación específica, dificultades relacionadas con la legislación, falta de interés y motivación". Per tant, la nostra feina com a formadors és poder facilitar els coneixements a aquells que no els tenen, per no deixar en segon plat les AMN.

3. Plantejament del problema

Després de fer un anàlisi de les diferents referències bibliogràfiques, sobre com és treballen les AMN, i de l'importància d'aquestes en l'educació física, hem pogut recollir diferents dificultats que es poden trobar els professors de EF. Segons autors com Funollet (1989), González [et al.] (1997), Tejada i Saéz (2009), Santos i Martínez (2011) i Caballero (2012), entre d'altres, hem constatat que són una eina molt útil per a la formació dels nostres alumnes, ja que ens permet educar mitjançant l'educació integral, amb valors, tot introduint l'empatia, el companyerisme i el treball en equip, tots ells requisits molt útils per poder conviure en la societat actual, a més a més ens obre les portes al treball interdisciplinari amb altres matèries amb una perspectiva transversal tot assolint les competències bàsiques plantejades pel currículum de secundària.

A partir del marc teòric, veiem la necessitat d'investigar si els handicaps que ens plantegen els diferents autors, són compartits per els professors de Catalunya, i a més a més ens agradaria poder aportar una visió d'un professor expert en les AMN, per tal de trobar solucions als problemes plantejats. Per altra banda, un dels problemes que hem vist en la recerca és la manca d'articles actuals que segueixin el model Curricular de la LOE (2006), referits a propostes UP d'activitats al medi natural. Nosaltres creiem que pot ser un bon recurs nodrir de propostes al professorat per tal de facilitar-los la feina, i donar-los idees que els permetin portar a terme AMN, sense haver de requerir molt de material, o fins i tot sense tenir l'entorn natural a prop.

Per tant, la nostra proposta és investigar els articles publicats i descobrir l'estat actual de la qüestió dins dels instituts de secundària de les diferents comarques de Catalunya, per acabar fent una proposta curricular de AMN.

3.1 Metodologia

Per començar m'agradaria introduir que és el coneixement científic, segons Latorre [et al.] (2003:4) diu: "Es uno de los métodos posibles del conocimiento humano. No es el único capaz de ofrecer respuestas a nuestros interrogantes; sin embargo, es el más útil" [...] "los límites entre el conocimiento científico y el vulgar no están claros, pues si bien existe una estrecha relación entre ellos."

Tot seguit descriurem que és la investigació empírica. Segons Heineman. K: "La investigació esportiva empírica té algunes peculiaritats, aquestes fan referència a tres preguntes claus de la

investigació empírica; perquè, com, i què s'ha t'investiga". Per altra banda, fent referència a la investigació empírica Yin (1994:13): "una investigación empírica que estudia un fenómeno contemporáneo dentro de su contexto de la vida real, especialmente cuando los límites entre el fenómeno y su contexto no son claramente evidentes". Aquesta afirmació reafirma que la meua investigació és empírica, ja que el tema a treballar és un tema contemporani i de context real com és el treball del bloc de continguts d'activitats en el medi natural. Per altra banda, el com es treballa i perquè es treballa no són del tot evident i s'hi poden exposar diferents hipòtesis.

Pel que fa a la metodologia específica que utilitzaré per dur a terme la meua investigació, hem centraré amb un estudi bibliogràfic del que s'ha dit sobre aquest tema i una metodologia quantitativa segons Hueso i Cascant (2012:10): "En investigación cuantitativa, el muestreo se suele realizar con la intención de que el análisis de la muestra sirva para tener una idea más o menos aproximada de la población de la que proviene la muestra". Així mateix, si optem per dur a terme una metodologia quantitativa, hem de tenir clar la utilitat d'aquestes dins el nostre marc d'investigació ja que: "Las técnicas cuantitativas son especialmente útiles para obtener una imagen general en base a ciertas magnitudes de interés", Hueso i Cascant (2012:8). Dins de la metodologia quantitativa hem escollit realitzar una enquesta. Nosaltres hem cregut que era adequada aquesta metodologia: en primer lloc perquè necessitàvem arribar a molta gent per tal de tenir una idea general de l'estat de la qüestió per part dels professors; en segon lloc era una metodologia que ens permetia, mitjançant els qüestionaris, poder dur a terme la investigació d'una manera ràpida i efectiva, ja que si haguéssim tingut que realitzar entrevistes a cadascun dels professors, hauria estat més complicat i no hauríem pogut arribar a una mostra tan gran. Tot i que, el més idoni era fer una metodologia mixta entre una metodologia qualitativa i una quantitativa, ja que mitjançant la qualitativa (a partir d'una entrevista d'aprofundiment a un professor de referència en l'àmbit de les AMN) ens hauria donat una visió més precisa, i hauríem pogut interpretar millor els qüestionaris portats a terme mitjançant la metodologia quantitativa.

Tanmateix, també farem un anàlisi bibliogràfic de tres revistes diferents, per tal de comparar si les propostes de AMN poden ser útils per als professors de EF i si aquestes tenen en compte la LOE (2006) alhora d'elaborar les propostes pedagògiques de AMN.

3.1.1 Enquestes sobre "Activitats al medi natural en el currículum de l' ESO"

Per tal de poder analitzar si les AMN es duen a terme als instituts de Catalunya, hem elaborat una enquesta basant-nos amb les dificultats extretes per diferents autors (veure annex 1).

3.1.1.1 Metodologia específica

En aquest apartat descriurem breument com s'ha estructurat la investigació. En primer lloc explicarem el context en que hem dut a terme l'estudi. En el nostre cas han estat els professors d'educació física dels centres d'educació secundària obligatòria de Catalunya. Ens hem centrat en tots els centres, tan públics, com concertats o privats de les 41 comarques de Catalunya.

3.1.1.2 Mostra

Per tal d'escollir la mostra, ho hem fet cercant al departament d'ensenyament de Catalunya el llistat de tots els centres d'educació secundària de Catalunya. Tot seguit, hem seleccionat comarca per comarca el llistat de centres i, a l'atzar, hem anat recollint els correus electrònics dels centres i hem enviat el qüestionari per Internet. Val a dir però, que hem intentat, que a les comarques que tenien més poblacions agafar el major nombre de mostra possible, per davant de les que tenien poques poblacions. El resultat del nombre d'enquestes enviades ha estat el següent:

Comarca	Nombre total d'instituts	Nombre d'instituts escollits	Comarca	Nombre total d'instituts	Nombre d'instituts escollits	Comarca	Nombre total d'instituts	Nombre d'instituts escollits
Berguedà	11	7	Baix Empordà	16	7	Conca de Barberà	4	3
Cerdanya	2	2	Baix Ebre	11	7	Garraf	21	7
Barcelonès	301	102	Baix Camp	26	7	Garrigues	3	3
Alt Camp	6	5	Alt Empordà	18	8	Garrotxa	7	5
Anoia	19	7	Alt Penedès	14	6	Gironès	27	9
Bages	31	8	Alt Urgell	3	3	Maresme	67	11
Baix Penedès	11	5	Alta Ribagorça	1	1	Montsià	9	7

Noguera	7	5	Pallars Jussà	3	3	Pallars Sobirà	2	2
Pla d'Urgell	3	2	Pla de l'Estany	4	3	Priorat	2	2
Ribera d'Ebre	4	4	Ripollès	4	4	Segarra	4	4
Segrià	30	9	Selva	23	15	Solsonès	3	3
Tarragonès	34	9	Terra Alta	2	2	Urgell	6	4
Vall d'Aran	1	1	Vallès Occidental	131	11	Vallès Oriental	62	12
Osona	28	24	Baix Llobregat	109	10	TOTAL MOSTRA: 347 enquestes enviades.		

Taula 6: Relació d'enquestes enviades a les diferents comarques de Catalunya. Elaboració pròpia.

Tanmateix, també hem enviat vint enquestes nominals a professors de EF que coneixíem, de diferents llocs de Catalunya (Tarragonès, Bages i Osona.)

3.1.1.3 Instrument

Per l'obtenció de dades hem utilitzat la tècnica de l'enquesta i, com a instrument, el qüestionari. Per elaborar l'enquesta hem utilitzant el *GoogleDrive*, aquest ens permet crear formularis i enviar-los directament per correu electrònic. Les respostes s'envien directament al seu remitent (nosaltres) i enregistra les respostes en un *Excel*, que finalment ens permetrà poder dur a terme el buidatge de l'enquesta.

Tot seguit podeu veure els avantatges i els inconvenients dels qüestionaris per Internet.

ENCUESTAS POR INTERNET	
Fortalezas	Debilidades
<ul style="list-style-type: none"> • Bajo coste y mayor rapidez. • No se necesitan entrevistadores, evitando los posibles sesgos del entrevistador.. • Al entrevistado le produce mayor sensación de anonimato. • Permite acceder a las poblaciones de difícil acceso. • Evita errores de codificación, saltos de preguntas, etc. • Facilita el análisis cuantitativo de la información recogida. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dificultad en plantear preguntas abiertas. • Mayor coste en la elaboración del cuestionario. • Riesgos derivados de posibles fallos informáticos. • Necesidad de disponer conexión a internet. • Es un medio poco motivador si no existe un reclamo o incentivo. • Es muy impersonal. • Imposibilidad de encuestar a quienes no dispongan de esta tecnología.

Taula 7: Avantatges i inconvenients de l'enquesta per Internet. Torrado

3.1.1.4 Procediment

Respecte al procediment, vam decidir enviar l'enquesta durant la setmana santa, donant una data límit de resposta el 5 de maig. Vam pensar que si ho fèiem d'aquesta manera, els professors estarien més descansats i, per tant, obtindríem més respostes. Val a dir que teníem clar que no obtindríem el 100% de les respostes, per aquest motiu vam ampliar molt la mostra, per tal que la real fos òptima per a poder dur a terme el nostre estudi.

3.1.1.5 Variables

Per tant, les variables estudiades seran els diferents handicaps que es troben els professors a l'hora de realitzar les AMN, per tal d'entendre com és que el bloc de continguts de AMN és el menys treballat. Així doncs intentarem corroborar aquesta afirmació amb els resultats del qüestionari.

3.1.2 Anàlisi d'articles

3.1.2.1 Metodologia específica

Per tal d'analitzar els articles, en primer lloc hem fet una recerca dels diferents articles que podíem trobar, tan en revistes *online*, com en revistes especialitzades en l'àmbit de l'educació.

3.1.2.2 Mosta

El nostre univers d'estudi seran 3 articles de diferents revistes indexades: una de més qualitat i les altres de menys nivell d'indexació. Val a dir que una de les revistes no hem sabut trobar si estava indexada, però hem decidit posar-la ja que era la que millor explicava les UP; val a dir que aquest tenia codi ISSN.

3.1.2.3 instrument

Com bé hem dit, l'instrument de recerca ha estat la cerca bibliogràfica, tan en revistes en paper com digitals.

3.1.2.4 Procediment

A partir de tots els articles trobats, hem dut a terme una comprovació per tal de verificar que fossin de revistes de referència. Tot seguit hem descartat tots aquells articles més antics del 2006, ja que si no, no podríem analitzar que complissin amb la LOE (2006). Finalment hem fet

una tria de tres articles de revistes diferent; aquí ha sigut molt complicat ja que poques tenien articles complets on expliquessin continguts o objectius, i a més fossin del 2006 en endavant.

3.1.2.5 Variables

Per tant, les variables estudiades en aquest apartat seran: si els articles ofereixen la informació necessària per tal que el professorat de EF pugui dur a terme aquella UP, seguint la normativa establerta per la llei LOE (2006).

4. Anàlisi de propostes de UP²² d'activitats en el medi natural

En aquest apartat farem un anàlisi de que hi ha publicat sobre propostes de UP d'activitats al medi natural. Tanmateix analitzarem si aquestes propostes compleixen amb el preestablert en el currículum de secundària segons la LOE (2007). En l'observació tindrem en compte que aquestes UP tinguin en compte el objectius generals, els criteris d'avaluació i les competències bàsiques. Per altra banda, també farem un anàlisi de la proposta de continguts a treballar i de la linealitats d'aquests amb els altres tres.

Per poder extreure la informació, ens plantejarem un seguit de preguntes per tal de poder analitzar si compleixen amb els criteris esmentats a inici (objectiu general, criteri avaluació, competència, contingut, i mirarem també si parla de metodologia i seqüenciació) i per tan és una bona Unitat de Programació. Les preguntes seran les següents: Té els components bàsics d'una UP (objectius generals i d'aprenentatge, continguts, criteris avaluació, competència bàsica i metodologia)? Disposa de CCBB²³? En cas afirmatiu, les CCBB s'expressen com cal? Els continguts donen resposta al que s'ha d'ensenyar? La metodologia i seqüenciació didàctica són adients?

4.1 Anàlisi Article 1: “La escalada en Bloque²⁴: una propuesta de utilización de espacios clandestinos”

El primer article que analitzarem és de Cano, Caballero, Morenas i Parra (2009). Per posar-nos una mica en context, aquests autors ens proposen una unitat de programació destinada per un grup d'ESO, específicament ells ens proposen 3er d' ESO. L'objectiu final d'aquesta UP és que els alumnes portin a terme una competició de bloc, creant en petits grups un bloc en diferents espais del centre educatiu. Tot seguit analitzarem si compleix amb els criteris establerts:

- A) Pel que fa a la pregunta, “Té els components bàsics d'una UP?”, en primer lloc dir que no ens parla d'objectius generals, sinó que directament fa referència als objectius d'aprenentatge, aquests estan ben redactats en infinitiu. Pel que fa als continguts, no

---

²² UP unitat de programació, a partir d'ara anomenarem les Unitats de Programació com UP.

²³ CCBB: Competències bàsiques.

²⁴ Escalada en Bloc: modalitat d'escalada que es porta a terme en parets no molt altes (blocs de pedra), sense corda i amb un matalàs al terra (crash pad). Els companys han de cobrir l'esquena de l'escalador per evitar una mala caiguda. Es tracta d'una modalitat on intervé la força explosiva.

els especifica, si que ens parla de les competències bàsiques, però tampoc no fa referència als criteris d'avaluació. Val a dir però que ens explica la metodologia a seguir i ens indica el nombre de sessions, però en cap moment hi ha una seqüenciació didàctica d'activitats, si no que només ens parla de l'activitat de síntesi, sent aquesta la competició d'escalada en bloc.

Objectius generals	Objectius d'aprenentatge	Competència bàsica	Continguts	Criteris avaluació	Metodologia
	Aplicar els principis tècnics i de seguretat en l'escalada en bloc.	Autonomia i iniciativa personal			Predomina tècnica
	Ser conscient dels límits i capacitats personals.	Aprendre a aprendre			"enseñanza de indagación i búsqueda"
	Mostrar una actitud positiva amb l'auto superació personal i la cooperació durant l'escalada en bloc	Competència artística i cultural.			

*amb negreta són els indicadors indispensables.

Taula 8: relació dels components bàsics de la UP. Elaboració pròpia.

B) Pel que fa la segona pregunta, "Les CCBB s'expressen com cal?", val a dir doncs que, tot i que hi són els autors, no especifiquen els indicadors de competència sinó que ens argumenten per que es treballen: "Autonomía e iniciativa personal: seleccionan el bloque que quieren probar y realizan las actividades de forma independiente en pequeños grupos. [...] aprender a aprender: se enfrentan a distintos bloques de escalada en los que realizan una búsqueda de movimientos para superarlos. Competencia cultural y artística: los alumnos conocen un deporte que forma parte de la cultura deportiva andaluza" .Cano, Caballero, Morenas i Parra (2009:42).

C) En referència a la tercera pregunta, que ens parla dels continguts, com ja hem dit, no ens especifica els continguts a treballar.

D) Respecte a la quarta i última pregunta, “La metodologia i seqüenciació didàctica són adients?”, en primer lloc dir que ells es basen, quan parlen de metodologia, amb la pedagogia de l’aventura de Parra (2001) i Rovira (2008). Segons els autors aquesta metodologia és molt adient per la pràctica dels esports a la natura. Aquests autors ens diuen que l’aprenentatge dels alumnes ha de ser un repte per al professor i, per tant, ha d’impulsar la interrelació, creant canals de comunicació efectius per tal de fomentar l’empatia i les relacions personals, així com crear un clima de confiança, tot oferint seguretat alhora de començar qualsevol procés educatiu. Parra (2001) i Rovira (2008) citat a Cano, Caballero, Morenas i Parra (2009), en base aquest ideari, ells proposen per fer la UP la metodologia de aprenentatge i indagació i cerca, que es basa en l’experimentació de l’alumne. Tot decidint lliurement els seus límits i fomentant el treball en equip, l’autonomia i l’iniciativa personal del alumnes. Pel que fa a la seqüenciació didàctica, no està especificada a l’article, com ja hem dit anteriorment. Tot i que sí que ens fa referència al nombre de sessions, que aniran de 8 a 10, destinant dos d’elles a la competició final.

4.1.1 Conclusions

La UP que ens plantegen, com hem anat desglossant anteriorment, té diverses mancances. En primer lloc no ens diu quins objectius generals del curricular treballarà, ni tampoc els criteris d’avaluació. Sí que ens explica les competències, que des del meu punt de vista, amb la metodologia escollida, són adequades; tot i que desconec si a Andalusia és tan típica l’escala en bloc com per treballar la competència artística i cultural, que crec que no s’escau a la UP plantejada.

Per altra banda, la UP es planteja deixar els alumnes sols per tot d’institut a l’hora de E.F en la cerca d’un lloc (escales, espatlleres) per fer un bloc. Això comporta que el professor no tindrà controlat els alumnes, tanmateix aquests poden molestar a la resta de professors o alumnes. Val a dir però que la proposat de treballar dins el bloc de continguts de AMN l’escalada en bloc és interessant, ja que ens permet com, bé diuen els autors, treballar la cooperació, la

confiança, l'empatia, l'autonomia personal i la superació personal, però s'hauria de fer al gimnàs o en algun Bulder²⁵ del poble o ciutat.

4.2 Anàlisi Article 2: “ Propuesta de unidad didáctica sobre Geocaching²⁶ en busca del tesoro escondido”

El segon article que analitzarem és de Pérez, Pérez, (2012). Tot seguit contextualitzarem sobre la proposta de les autores. Elles en proposen una UP destinada a alumnes de 3er d' ESO, on l'objectiu és portar a la pràctica el *geocaching*. En primer lloc, ens expliquen quines són les possibilitats d'aquest esport i ens proposen diferents webs on podem trobar cache²⁷, classificats per modalitats i nivells de l'1 al 5. Pel que fa les modalitats, ens comenten que hi ha quatre: la tradicional, que consisteix en amagar un objecte amb un recipient i penjar les coordenades del tresor; la *Multi-cache*, on hem de trobar pistes en diferents llocs i en cada lloc et van donant coordenades que et conduiran fins a trobar el tresor; un altre modalitat, anomenada *event*, consisteix en que el creador cita un grup de participants i es tracta de competir entre ells per trobar el cache amb el menor temps possible; finalment hi ha el caches enigma, on es tracta de resoldre un complicat enigma per aconseguir trobar les coordenades del tresor.

Tanmateix, ens presenten una UP on els alumnes aprendran la utilització del mapa, la brúixola, el GPS. També introdueixen valors de conservació del medi, així com propostes interdisciplinars amb l'assignatura de naturals i treball transversal d'educació ambiental, amb un projecte que anomenen “*cache in trash out*”, és a dir tresor si deixalles no, que consisteix en buscar els tresors amb una bossa de deixalles per recollir tot allò que anem trobant pel camí.

---

²⁵ Bulder: espai tancat, on hi han parets artificials de diferents angles d'inclinació amb una alçada màxima de tres metres, amb preses per poder desplaçar-se i matalassos al terra per tal d'amortir les caigudes.

²⁶ El geocaching és una modalitat d'orientació que consisteix en trobar un tresor amagat, en un entorn natural o urbà, amb l'ajuda d'un GPS.

²⁷ Cache són coordenades que ens porten a objectes.

A) Pel que fa a la primera pregunta, “L’article compleix amb els components bàsics d’una UP?”, hem de dir què sí. Hi ha tots els components que tenen relació entre ells i també hi ha l’explicació de com avaluar i els percentatges destinats en cada un dels continguts, a més a més d’una clara explicació de la metodologia a seguir.

Objectius d'àrea	Objectius d'aprenentatge	Competència bàsica	Continguts	Criteris d'avaluació	Metodologia
6. Realizar actividades físico-deportivas en el medio natural que tengan bajo impacto ambiental, contribuyendo a su conservación.	Reconocer los aspectos básicos sobre orientación (uso de mapas y brújulas).	Interacció amb el món físic.	CONCEPTUALES: Reconocimiento de la orientación: manejo de brújula y mapa. Nuevas modalidades deportivas: el geocaching.	CONCEPTUALES: - Conocimientos de los distintos contenidos explicados acerca de la orientación, mapas y brújulas.	Comandament directe.
7. Conocer y realizar actividades deportivas y recreativas individuales, colectivas y de adversario, aplicando los fundamentos reglamentarios técnicos y tácticos en situaciones de juego, con progresiva autonomía en su ejecución.	Conocer nuevas posibilidades lúdicas en el medio natural: geocaching.	Artística i cultural.	PROCEDIMENTALES: Experimentación con el uso de la brújula y el mapa. Practica del juego de geocaching.	PROCEDIMENTALES: Adquisición y mejora de las habilidades motrices e intelectuales con la resolución de problemas y descubrimiento guiado, requeridas para realizar las actividades de geocaching propuestas a lo largo de la unidad didáctica.	Resolució de problemes.
8. Mostrar habilidades y actitudes sociales de respeto, trabajo en equipo y deportividad en la participación en actividades, juegos y deportes, independientemente de las diferencias culturales, sociales y de habilidad.	Experimentar distintos juegos y rutas para poner en práctica los conocimientos teóricos de orientación.	Social i ciutadana.	ACTITUDINALES: Respeto hacia el entorno urbano y natural como hábito saludable. Trabajo en equipo, respetando y cooperando con sus compañeros/as.	ACTITUDINALES: Comportamiento que manifiestan en la relación con otros compañeros/as, el respeto por el medio que le rodea, así como la conservación y cuidado del material.	Assignació de tasques.
	Respetar el entorno en el que conviven y apreciar el espacio natural que les rodea como hábito saludable.				
	Ocupar su tiempo libre con propuestas socializadoras, lúdicas y saludables.				

Taula 9: Relació dels components bàsics d’una UP. Elaboració pròpia.

Pel que fa als criteris d'avaluació, les autores ens proposen, segon la LOE (2006) dins el RD 1631/2006, els següents:

7. Completar una actividad de orientación, preferentemente en el medio natural, con la ayuda de un mapa y respetando las normas de seguridad.

5. Resolver situaciones de juego reducido de uno o varios deportes colectivos, aplicando los conocimientos técnicos, tácticos y reglamentarios adquiridos.

A continuació, les autores elaboren els seus classificant-los en: conceptual procedimental i actitudinal. Val a dir però que s'haurien de basar en els establerts en el currículum i no crear els seus, ja que són prescriptius. Pel que fa a l'avaluació, ens proposen dur a terme un registre anecdòtic, per tal d'avaluar la part procedimental i actitudinal, i fer un examen de continguts per avaluar la part conceptual. Els percentatges que estableixen per cadascun dels apartats són els següents: conceptes 25%, procediments 50% i actitud 25%.

B) Pel que fa la segona pregunta, "Les CCBB s'expressen com cal?", les autores ens proposen el treball de tres competències, tot argumentant correctament el perquè es treballen. Val a dir però que no expliquen l'indicador de la competència. Tanmateix les tres competències escollides es podran assolir amb les activitats plantejades. Pel que fa a la competència social i ciutadana, és la que menys ens argumenten, tot i que és molt interessant treballar-la ja que com diu el Decret 143/2007: "El treball d'equip per a la consecució d'un objectiu comú [...] així com l'afany de millora són aspectes que cal tenir en compte", i amb el geocaching ens permet treballar la cooperació i l'auto superació. Des del meu punt de vista, en aquesta UP també es treballa la competència del tractament de la informació i la competència digital, ja que utilitzen el GPS i han d'aprendre a interpretar les dades. Tanmateix també treballen la competència matemàtica, ja que estem treballant els càlculs de coordenades.

C) En referència a la tercera pregunta, que ens parla dels continguts, hem de dir que donen resposta al que s'ha d'ensenyar, tot i que estan estructurats en conceptes procediments i actituds com la LOGSE. Val a dir també que n'hi ha masses, podríem ajuntar el primer i el segon, quedant el següent contingut: "Conocimiento de la orientación introduciendo el geocaching: el mapa, la brújula i el GPS".

D) Pel que respecta a la quarta i última pregunta, “La metodologia i la seqüenciació didàctica són adients?”, val a dir que les autores ens expliquen molt clarament com dur a terme la UP. Pel que fa la seqüenciació didàctica, la UP es compon de vuit sessions. A la primera sessió hi ha massa continguts, si les classes són d’una hora. La resta de sessions permeten als alumnes conèixer tots els elements necessaris per la pràctica de la orientació i el geocaching, a més descobreixen les 4 modalitats de geocaching. Les autores també proposen una sortida interdisciplinària amb l’assignatura de naturals, on els alumnes posaran en pràctica el contingut transversal d’educació ambiental²⁸. Segons Novo (1996): “La educación ambiental es una posibilidad de interpretar nuestros contextos no como realidades acabadas o organizadas definitivamente, sino como espacios en continuo cambio, en los que es preciso y necesario influir”.

4.2.1 Conclusions

La UP que ens proposen aquestes dos autores està molt ben pensada i estructurada. Tal com diu Castro (2004): “Las AMN tienen que facilitar la integración y la participación de la totalidad del alumno”. El geocaching permet la participació de tot el grup i aconseguir un objectiu comú, a més ens facilita treballar en parelles o petits grups. Per altra banda, aquesta UP ens permet treballar tan a l’institut com a la natura. També ens permet vincular aquesta a altres àrees curriculars, ja que el fet de tenir contacte amb la natura com bé diu Santos, Martínez (2011:59): “Cualquier actividad de enseñanza hay que ambientarla y contextualizarla, por lo que hay que acudir al medio natural para facilitar el contacto con el”.

Finalment, les autores proposen, a la vuitena sessió, ensenyar als alumnes les pàgines web on poden trobar més geocachings, per tal d’iniciar-los en aquesta pràctica amb els seus familiars en el temps lliure. Penso que és molt encertat treballar el geocaching com a element d’oci i salut.

---

²⁸ Educació ambiental és un procés d’aprenentatge per motivar als alumnes sobre la importància de la conservació del medi, i sensibilitzar cap a una conducta favorable cap a la cura del medi ambient.

4.3 Anàlisi Article 3: “El Raid de aventura y sus introducciones en la ESO”

El tercer article que analitzarem és de Damián i Aparicio, (2009). Aquests autors ens proposen dur a terme un Raid. L'article ens explica quines són les modalitats de Raid, a més a més relaciona les modalitats amb les possibilitats educatives i com les podríem realitzar amb alumnes d'ESO.

- A) Pel que fa la primera pregunta, “L'article compleix amb els components bàsics d'una UP?”, hem de dir que l'article no és molt específic sobre com dur a terme la UP. Podem trobar els objectius generals d'etapa, el objectius generals de EF i les competències, però no molt ben explicades; no hi ha criteris d'avaluació, ni continguts.

Objectius generals	Objectius d'aprenentatge	Competència bàsica	Continguts	Criteris d'avaluació	Metodologia
1. Conocer los rasgos que definen una actividad física saludable y los efectos beneficiosos que esta tiene para la salud individual y colectiva.	No	Social i ciutadana.	No	No	Treball per equips i treball de cooperació.
2. Valorar la práctica habitual y sistemática de actividad física como medio para las condiciones de salud y calidad de vida.					
6. Realizar actividades físico-deportivas en el medio natural que tengan bajo impacto ambiental, contribuyendo a su conservación.					

Taula 10: Relació entre els components bàsics d'una UP. Elaboració pròpia.

- B) Pel que fa la segona pregunta, “Les CCBB s'expressen com cal?”, val a dir que els autors només anomenen que a l'hora d'organitzar els participants en grups es fomenta l'aprenentatge cooperatiu i que, per tant, segons la LOE, treballa la competència social

i ciutadana. En cap moment ens argumenta el com ni anomena els indicadors de competència.

- C) En referència a la tercera pregunta, “Els continguts s’expressen com cal?”, com ja hem comentat, aquests autors no en proposen continguts a treballar.
- D) Finalment, pel que respecta a la quarta i última pregunta, “La metodologia i seqüenciació didàctica són adients?”, en l’article no ens proposen cap seqüenciació didàctica. Ens especifiquen que un Raid pot ser adequat treballar-lo en qualsevol dels cursos de la ESO, exposant-nos que diu el currículum sobre les AMN en cada curs. Val a dir però que, potser, el RAID seria adequat per al final d’etapa, ja que representa que en el transcurs dels 4 anys has anat aprenent diferents conceptes de AMN i que el Raid permet aglutinar tot el que hem après en una sola activitat. Els autors proposen ensenyar a la UP tots els contingut necessaris per dur a terme el Raid, que nosaltres dissenyem, segons els conceptes donats i el curs escollit. Pel que fa la metodologia, ens parla de l’aprenentatge cooperatiu, si decidim fer el Raid en grups, i a més per etapes, ja que permet canviar de participant segons les proves.

4.3.1 Conclusions

En conclusió dir que aquest article és molt pobre pel que fa a proposta pedagògica, ja que no especifica quins continguts treballar ni com treballar-los. Tot i que la idea de Raid és una bona proposta per dur a terme les AMN i ens permet enfocar-la de diferents maneres: segons com ens ho plantejar com a professors, si unitat de programació per una curs de la ESO, o aprofitar els criteris d’avaluació segons Decret 143/2007:15 “Planificar una activitat en el medi natural, seleccionant l’equipament adient, seguint les normes bàsiques de seguretat i cercant informació significativa de la zona en relació amb les activitats a realitzar” i “Participar en l’organització i posada en pràctica de torneigs o competicions esportives”.

4.4 Valoracions

Després de llegir diferents articles que ens proposen UP en quatre revistes diferents, hem vist que a la majoria dels articles els hi falta un component bàsic que ha de tenir una UP. Majoritàriament els articles ens introdueix l’esport, i ens diuen els avantatges que pot tenir aquest si el treballéssim a la ESO, però estranyament ens proposen una seqüenciació didàctica,

o simplement la relació entre objectius d'àrea, objectius d'aprenentatge, continguts, indicadors de competència i criteris d'avaluació.

Val a dir també que he descartat i no he explicat cap article de la revista Apunts, ja que el que he trobat és del 2002 i, per tant, no ens parla de competències.

Per altra banda, a la revista Tandem hi podem trobar més varietat d'articles sobre AMN posteriors a la llei LOE del 2007, i majoritàriament ens expliquen tota la seqüenciació didàctica, així com la metodologia i les competències a treballar.

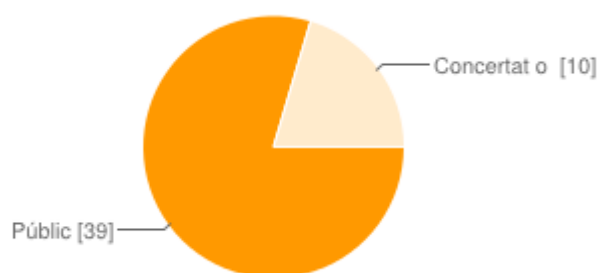
La revista EmásF també té bons articles sobre AMN que fins i tot ens proposen instruments d'avaluació. Tanmateix hi ha d'altres que, com l'últim article proposat, només informa de les possibilitats d'un esport i ens introdueix en aquest, donant-nos les primeres consignes o premisses per després, com a professors, poder elaborar la nostra UP.

4.5 Anàlisi dels resultats i discussió de les enquestes dutes a terme als instituts de Catalunya.

En aquest apartat, nosaltres ens centrarem en les aportacions dels professors de diferents centres de secundària de Catalunya. Tot fent el buidatge de les enquestes, anirem contrastant els resultats amb l'entrevista feta a un expert.

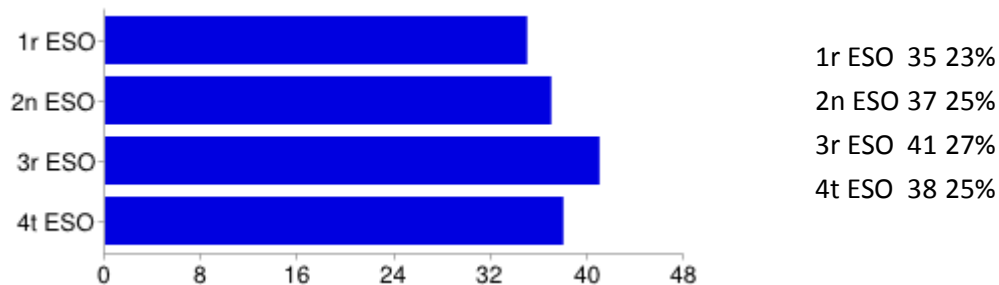
4.5.1 Aportació del professorat pel que respecta a cursos, comarques i tipologia de centres.

En primer lloc, com ja hem esmentat anteriorment, vam passar l'enquesta a un total de 347 instituts d'arreu de Catalunya, dels quals ens han respost 49 enquestes. Això representa un 14% de la mostra total. Dins del 14%, la representació de centres concertats i privats és del 10% i de públics un 80%.

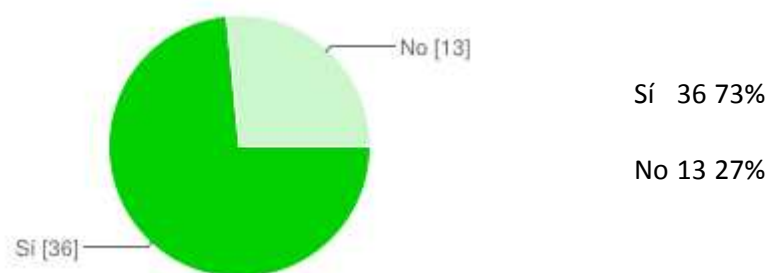
Gràfic 1: representació de participació de centres públics i privats.

Pel que fa a la relació als cursos on els professors imparteixen EF, com podeu veure en el gràfic següent la representació de tots els cursos de la ESO esta molt ajustada, destacant un 27% a 3er ESO.

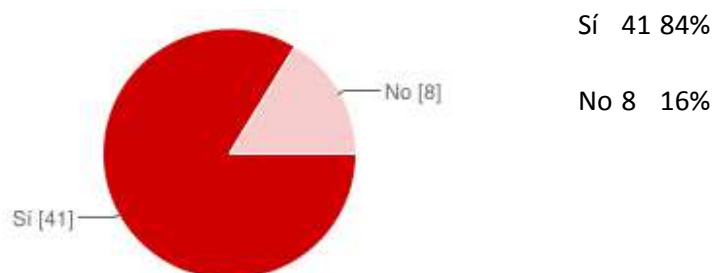
Gràfic 2: relació de cursos de la ESO on els professors enquestats fan classes .

Pel que respecta a la representació territorial dels enquestats, de les 41 comarques de Catalunya, tenim una representació de 26 comarques. D'aquestes un 73% tenen accés al medi natural, com podeu veure en el gràfic següent:

Gràfic 3: proximitat del centres al medi natural.

D'aquest 27% que no té accés a prop del centre les activitats al medi natural, un 16% no treballa el bloc de continguts de AMN.

Gràfic 4: Representació de l'accessibilitat al medi natural.

Per tal d'esbrinar que fa l'altre 11% que no te a prop del centre el medi natural, a la pregunta "Com treballeu les AMN si no teniu accessibilitat al medi natural?", majoritàriament ens han respòs que es desplacen amb autobús a les zones més pròximes al centres. Com pot ser en el

cas del Tarragonès: a la platja o a les muntanyes de Prades; en el cas de Barcelona: al parc Güell o al port. Val a dir també que hi ha alguns instituts que es queden al centre per a dur a terme les AMN, i finalitzen la UP amb una sortida al medi natural. Tanmateix hi ha d'altres que aprofiten les esquiades i els treballs de síntesi per practicar activitats al medi natural. Per altra banda, hi ha d'altres que utilitzen el medi urbà, com ara els parcs.

Tot seguit analitzem aquells centres que sí que porten a terme UP del bloc de continguts de AMN, per tal de veure on les practiquen. L'objectiu és analitzar si, ja que el 84% de la nostre mostra té accés al medi natural, fa ús d'aquest o utilitza altres opcions per practicar AMN. Nosaltres, segons la recerca portada a terme en el marc teòric, els hi hem ofert les següents opcions:

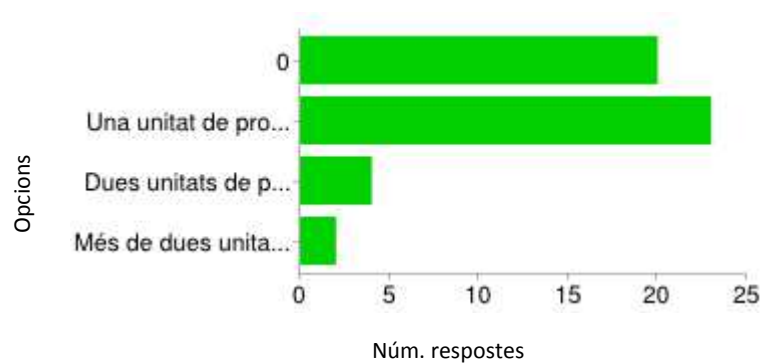
Gràfic 5: relació de com treballen les AMN.

Treball de síntesi (estada fora del centre)	16 17%
Treball de síntesi (a l' institut)	7 7%
Sortides d'un dia	32 34%
Jornades d'un dia (Sant Jordi, Carnestoltes, etc)	13 14%
Unitats de programació	26 28%

Com podem veure, dels centres que sí que treballen AMN, un 28% treballa unitats de programació, tot i que preval el fet de fer sortides de dia amb un 34%, i molt igualat està al fet d'utilitzar els treballs de síntesi com mitjà per practicar alguna AMN, així com les jornades culturals. Val a dir però que tenim una mostra de 49 escoles, i els resultat és de 94 respostes, fet que indica que hi ha centres que utilitzen més d'una opció.

En el marc del treball del bloc de continguts AMN a partir de UP, ens hem plantejat del total de UP d'un curs escolar quantes destinen a treballar AMN en cada un del cursos de la ESO. El resultat ha estat el següent:

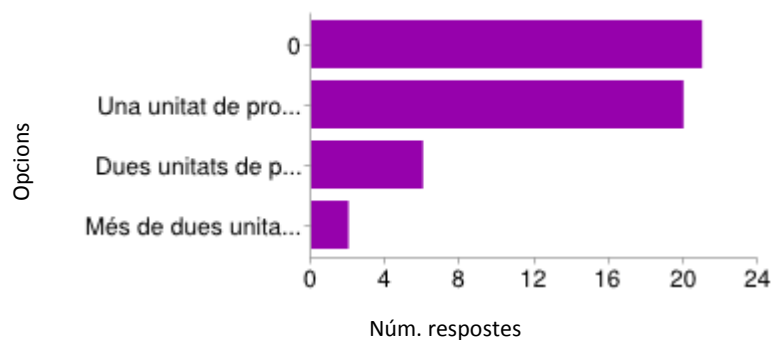
Pel que fa a 1r ESO:

Gràfic 6: relació del nombre de UP de AMN a 1r ESO.

0	20	41%
Una unitat de programació en tot el curs	23	47%
Dues unitats de programació en tot el curs	4	8%
Més de dues unitat de programació en tot el curs	2	4%

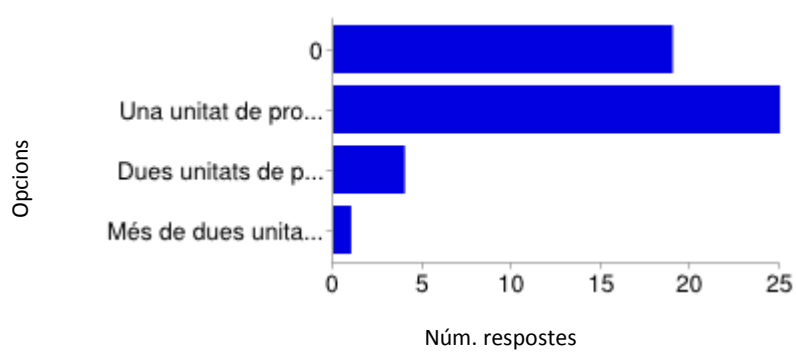
Pel que fa a 2n ESO:

Gràfic 7: relació del nombre de UP de AMN a 2n ESO.

0	21	43%
Una unitat de programació en tot el curs	20	41%
Dues unitats de programació en tot el curs	6	12%
Més de dues unitat de programació en tot el curs	2	4%

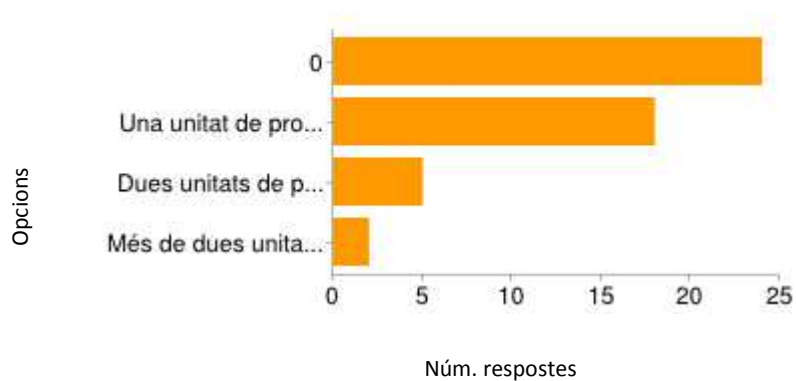
Pel que fa a 3r ESO:

Gràfic 8: relació del nombre de UP de AMN a 3r ESO.

0	19	39%
Una unitat de programació en tot el curs	25	51%
Dues unitats de programació en tot el curs	4	8%
Més de dues unitat de programació en tot el curs	1	2%

Finalment 4t ESO:

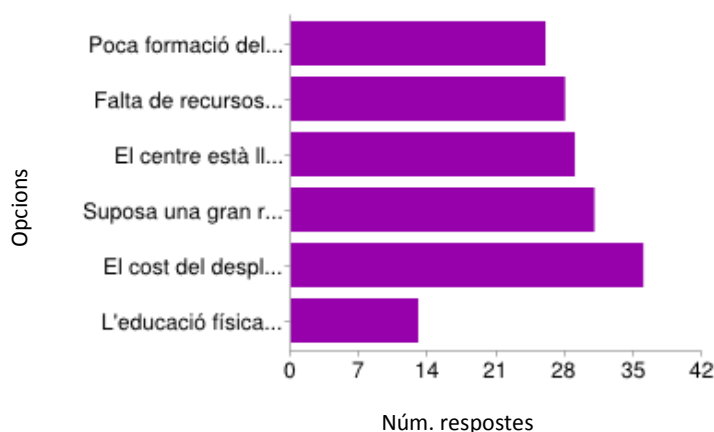

Gràfic 9: relació del nombre de UP de AMN a 4t ESO.

0	24 49%
Una unitat de programació en tot el curs	18 37%
Dues unitats de programació en tot el curs	5 10%
Més de dues unitat de programació en tot el curs	2 4%

Com podem veure, si ajuntem totes les variables dels que porten a terme una a més UP, podem observar que el curs que és treballa més el bloc de continguts AMN és a 3r ESO, amb un 61%, seguit de 1r ESO, amb un 59%, darrera amb 2% de diferencia tenim 2n ESO, amb un 57% i, per últim, el curs on treballen menys les AMN és 4rt ESO, amb un 51% . Val a dir però que 4t ESO i 2n ESO són els que treballen més d'una UP en cas de treballar AMN, amb un 10% i 12% respectivament. Tanmateix, no hem de deixar de banda que segons la mitjana es porten a terme sis UP per curs, de les quals majoritàriament només és treballa una UP per curs.

Segons Funollet (1989), González [et al] (1997), Tejada, Saéz (2009), Santos i Martínez (2011) i Caballero (2012), els principals factors que fan que els professors no portin a terme UP del bloc de continguts AMN, com ja hem cometat anteriorment, són: la manca de recursos del centre, la poca proximitat d'aquest al medi natural, el cost extra que suposa a l'alumne havers de desplaçar per realitzar l'activitat, la falta d'hores lectives de EF i la poca formació del professorat. Pel que fa a aquesta última, hem volgut fer-hi més èmfasi, ja que gairebé tots els autors feien referència a aquesta mancança. A la nostra enquesta els hi hem donat a escollir entre diferents opcions, per tal d'esbrinar quina és la causa. Els resultats han estat els següents:

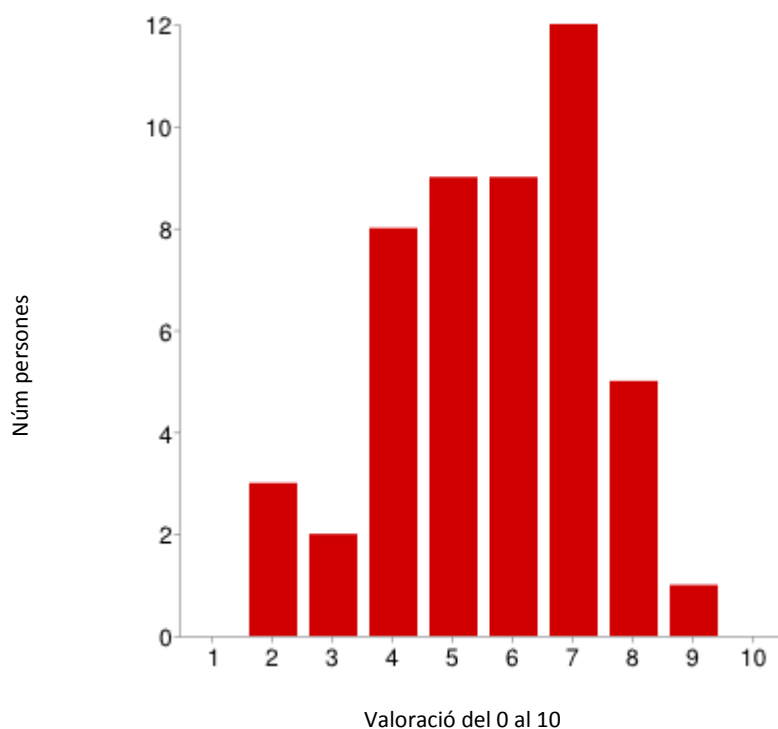

Gràfic 10: relació de les dificultats per dur a terme AMN.

Poca formació del professorat	26 16%
Falta de recursos materials al centre	28 17%
El centre està lluny d'espais naturals	29 18%
Suposa una gran responsabilitat per al professorat	31 19%
El cost del desplaçament suposa una inversió econòmica extra per parts dels alumnes	36 22%
L'educació física no disposa de prou hores setmanals per desenvolupar aquestes activitats	13 8%

Com podem observar, tant l'opció de la falta de recursos del centre, com la responsabilitat que suposa per al professor, com la poca proximitat dels espais naturals, estan més o menys al mateix percentatge entre el 17% i el 19%. En canvi, ens donen a entendre que el gran problema és el cost extra que suposa el desplaçament per els alumnes, amb un 22%.

Respecte al tema de la poca formació del professorat, també està en la mateixa línia que la manca de recursos materials. Tot i que quant els hi hem preguntat específicament per la formació del professorat, responent entre 1 al 10 sobre el nivell de formació, les respostes han estat aquestes:

Per poder entendre la relació entre les dificultats que esmenten els professors i la realitat de la practica de les AMN i, sobretot, per entendre el 22% que ens diu que els cost afegit a aquest tipus d'activitats és els handicap més destacat analitzarem la pregunta, *“En el cas de treballar unitats de programació relacionades amb les activitats al medi natural, quina és la temàtica de cadascuna de les unitats de programació que treballeu?”*. Detectem diferents possibilitats: la primera és que la majoria practica AMN dins d'una sortida programada durant el curs, ja sigui una esquuada o una sortida de final de curs de dos a tres dies, on aprofiten per treballar esquí alpi²⁹, Esquí nòrdic³⁰, snowboard³¹, orientació i BTT; pel que fa les activitats aquàtiques porten a terme windsurf³², kayak, vela i snorkel³³. Val a dir que molts centres són de comarques que tenen a prop el mar o el riu. Per altra banda, tenim les activitats de final de curs on treballen

²⁹ És el que entenem com esquí de pistes, on el participant practica l'esport en un espai preparat per la pràctica del descens de pendents de neu.

³⁰ També anomenat de fons, aquest es practica també sobre pistes preparades, però amb menys pendents, i l'objectiu no és el descens sinó l'ascens.

³¹ Descens per una pista d'esquí amb una taula on els dos peus van lligats i requereix d'una tècnica específica.

³² És una modalitat d'esport a vela que consisteix en desplaçar-se per l'aigua sobre una taula una mica semblant a la de surf i que té una vela.

³³ Es tracta de nedar per el mar amb un tub per poder respirar i unes ulleres que ens permet fer una descoberta del fons marí.

BTT, orientació, escalada, vies ferrades i tir amb arc. Un altre opció són les activitats de dia on practiquen senderisme, piragüisme, activitats de vela i BTT. I, finalment, dins de la pràctica d'activitats fora del centre trobem les activitats vinculades a una UP, aquestes són majoritàriament relacionades amb la UP de excursionisme, on practiquen l'acampada, el senderisme i l'orientació; també hi ha centres que combinen la teòrica al centre amb la sortida de dos dies realitzant activitats nàutiques, senderisme i BTT.

Pel que fa a la segona opció, de treball de les AMN, trobem el treball de UP. En aquest cas majoritàriament es realitza la UP de curses d'orientació, amb 23 centres que les porten a terme, seguit de l'excursionisme amb 13 centres que ho practiquen. En tercera posició trobem l'escalada, amb 3 centres que l'imparteixen. Altres opcions de UP són: el Cros, el Geocaching, el running³⁴ a l'aire lliure, esport adaptat al medi natural i, una última, de jocs al medi natural.

Com podem observar, la majoria de notes estan entre el 5 i el 7, tot i que el 4, que consideràriem ja com a formació justa, està només a una resposta de diferència.

4.6 Discussió

Abans de començar amb la discussió del resultat, és necessari aclarir que aquests resultats que he exposat corresponen a l'opinió d'aquells professors que han participat de manera voluntària a la resposta de l'enquesta. També hem de ser prudents, ja que la tècnica d'investigació, basada en el qüestionari, depèn de la veracitat de les respostes que exposen els subjectes, i de l'interpretació de les preguntes.

Les dades obtingudes ens donen a entendre que les principals dificultats dels centres, com bé apuntaven autors com Funollet (1989), González [et al] (1997), Tejada i Saéz (2009), Santos i Martínez (2011) i Caballero (2012) són: les dificultats econòmiques, la formació del professorat, la manca de recursos i la normativa vigent pel que respecta a la responsabilitat. El que ens ha sobtat l'atenció és que un 73% dels professors al·leguen tenir el medi natural a prop i, tot i això, un dels handicaps més alts és el cost afegit per als alumnes el realitzar activitats al medi natural, amb un 22%. Tanmateix, si analitzem com porten a terme les AMN, veiem que en primer lloc trobem les activitats de dia amb un 34% i els treballs de síntesi amb un 16%; això ja representa un 50% dels professors que no són ells mateixos qui imparteixen les AMN, sinó que contracten empreses per a dur-les a terme, a més hem de sumar els costos del desplaçament fins al lloc de l'activitat. Seguint amb aquesta línia, si analitzem el 28% de

---

³⁴ Paraula provinent de l'anglès, consisteix en córrer per la muntanya.

professors que sí que fan UP, una bona part també entén com UP marxar fora 2 o 3 dies portant a terme AMN o, fins i tot, incorporar estades dins de les UP més convencionals, com pot ser el senderisme. Per tant, podem concloure que si un dels handicaps més grans són els costos, és perquè ells mateixos no són qui imparteixen les AMN. De la mateixa manera volíem descobrir perquè no són ells, si el 73% té el medi natural accessible. Una hipòtesis era la manca de formació del professorat i, per tant, preferís delegar aquesta feina a professionals. Però, al analitzar la pregunta on valorem la formació del professorat, és el handicap menys valorat amb un 16%; tot i que en la valoració del 0 al 10, un 24% considera que estan a un 7 i un 18% entre el 5 i el 4. Aquests resultats apunten que sí que hi ha una petita mancança, però aquesta tampoc és la raó perquè el professorat opti per subcontractar les AMN. Segons l'opinió del professor Arrufat (2014) afirma que: "Els professors d'EF tenim l'oportunitat de realitzar cursos de formació permanent, on podem augmentar els nostres coneixements en els diferents aspectes o en noves especialitats que ens han quedat pendents a la carrera. En aquests cursos he après moltes coses que, més tard, he portat a la pràctica amb els meus alumnes". Tot i que contrasten amb la idea de Herberg (2014) que afirma: "Seria molt interessant també invertir en formació per al professorat, ja que les activitats al medi natural formen part del currículum i en molts centres no es pot aplicar a la realitat"; a més Anònim (2014) reafirma aportant que: "En la llicenciatura de CAFE les Activitats en el Medi Natural tenen molt poc tractament." Però com be diu Sastre (2014) "La formació del professor depèn dels seus interessos, també del seu grau d'interès i de la seva sensibilitat envers alguns temes". Seguint amb la controvèrsia de com és que delegen portar a terme les AMN si tenen accessibilitat al medi natural, ens planegen la segona hipòtesis, que deu ser per el grau de responsabilitat que suposa i les dificultats amb l'equip directiu. Pel que respecta a l'enquesta, podem veure que aquest factor suposa un 19%. Per tal de veure quins són els problemes que es troben els professors, hem analitzat les seves opinions segons aquest factor i hem pogut comprovar com un dels principals problemes és el fet d'haver de requerir dos professors per tal de complir les ràtios, si es decideix sortir fora del centre. Segons Sastre (2014), ens diu: "és una normativa excessivament restrictiva ja que els que tenim espais a 1m de l' institut ens sigui difícil d' utilitzar si no hi ha equips directius i consells escolars amb criteris i opinions clares". De la mateixa manera, Puig (2014) afirma: "Hi ha vegades, especialment amb l' esquuada, que en alguns centres no hi ha suport per part del claustre de professors per dur-la a terme, així com tampoc la col·laboració de companys/es per acompanyar al professorat d'educació física (tot i ser en activitats de senderisme on el treball és interdisciplinari)". Per tant, aquesta podria ser una de les raons perquè els professors d' EF es veuen obligats o escullir contractar

empreses per realitzar les AMN, ja que per més que tinguin a prop el medi natural, aconseguir quadrar horaris per poder disposar d'un altre professor o no poder marxar sol amb 25 alumnes, fa una mica difícil utilitzar aquests espais. Val a dir també que pensem que els professors també s'ha acomodat en el fet que els facin les AMN, ja que és menys feina i sembla que fer activitats nàutiques o d'aventura és més interessant per l'alumne, però com molt bé afirma el professor Casals (2014): "Penso que s'ha de tornar als valors tradicionals en que s'han de practicar activitats senzilles, que no suposin alteració del medi, i que faci homes i dones senzills, que valorin les petites coses com caminar i acampar, i jugar simplement en un joc de muntanya, i deixar de fer excentricitats com barranquismes, quads i supertirolines que busquen educar en el valor dels "mil homes" en lloc de fer ciutadans responsables i humils. Una cosa és aprofitar-se de la natura (visió egocentrista de la natura) i l'altra és una visió altruista en que es mira, es respecta i no se l'altera". Potser ens hem deixat endur per la idea que per fer AMN ha d'haver-hi risc i aventura, i hem perdut l'essència de que volem transmetre i educar amb aquella activitat. A més a més, la hipòtesis que el professor d'EF s'ha assentat a la comoditat que li facin, ja que aquestes activitats requereixen de més horari lectiu. Com alguns ens cometen, els professors no estan disposats a invertir temps extra, argumentant les reivindicacions laborals de les retallades de sou. Com un professor bé diu: "Recorda que són temps dolents per demanar compromís i altruisme al nostre col·lectiu"; val a dir que només un 8% contempla com a dificultat l'horari lectiu.

Per concloure, podríem dir que ens trobem amb diferents factors que posen pals a les rodes al poder implementar les AMN amb igualtat envers els altres continguts. Tanmateix la idea de realitzar AMN en el medi és una opció molt bona, ja que és en ell on podem treure el màxim profit. Sempre i quant, si apostem per realitzar sortides de dos o tres dies, ha d'haver-hi darrera uns objectius, uns continguts i uns criteris d'avaluació; ja que molts equips directius poden entendre que realitzar una esqujada, o una estada multi esport, és una sortida lúdica sense fonament teòric. Per tant, hem de sospesar si és possible econòmicament realitzar estades fora del centre, aquestes han de tenir objectius pedagògic i anar acompanyades d'una UP impartida en un entorn diferent al del centre educatiu.

Cal insistir que, si el problema actual és el cost que suposa avui en dia per les famílies realitzar AMN fora del centre, com a professors hem de buscar la manera, com molts fan, de realitzar les UP al centre i, si és possible, coordinar una de les sortides de d'institut amb l'assignatura d'EF, i perquè no interdisciplinament amb d'altres àrees, fet que ens traurà el problema d'haver de complir ràtios o canviar horaris del claustre de professors.

5. Proposta de unitats de programació AMN

En aquest apartat trobarem una proposta de selecció curricular tenint en compte els criteris d'avaluació de cada un dels cursos de la ESO segons la LOE (2006). Com hem explicat al marc teòric, creiem que la LOE (2006) és la que més s'ajusta pel que fa a criteris d'avaluació i continguts referits a AMN . Tot seguit desenvoluparem una unitat de programació.

5.1 Proposta de selecció curricular

Com hem dit anteriorment, ens basarem amb els criteris d'avaluació de la LOE (2006), tot i que en les proposta introduïrem també els criteris d'avaluació de la LOE (2007), per tal de facilitar la feina als professors de Catalunya.

5.1.1 Criteris Avaluació de 1er ESO

En primer lloc, després de llegir els criteris d'avaluació de 1r d' ESO, he escollit dos criteris que ens poden permetre treballar les AMN.

4. Mejorar la ejecución de los aspectos técnicos fundamentales de un deporte individual, aceptando el nivel alcanzado.

Mediante este criterio se evaluará la progresión de las capacidades coordinativas en las habilidades específicas de un deporte individual. Además se observará si hace una autoevaluación ajustada de su nivel de ejecución, y si es capaz de resolver con eficacia los problemas motores planteados, segons RD1631/2006:712 LOE (2006).

5.1.1.1 Proposta

Fent referència a aquest criteri d'avaluació, a simple vista podem creure que no és específic de les AMN, tot i que hi ha molts esport individuals dins de les AMN, com ara l'escalada, el body board, el tir al arc, etc.. que ens permetrien poder complir el criteri d'avaluació 4 i oferir als alumnes esports diferents i que ofereixin motivació. La meua proposta seria treballar l'escalada com a esport individual, aquest esport ens permet treballar la cooperació a l'haver d'assegurar un company, a més a més, ens permet veure l'evolució de la tècnica dels alumnes tot basant-nos amb els seu nivell inicial i la prorrogació.

Per altra banda, com hem comentat en el marc teòric, un dels problemes en una escola és la falta de material o diners per comprar-lo o que no disposem d'instal·lacions. En el cas de tenir aquestes mancances la meua proposta és elaborar un rocòdrom conjuntament amb els alumnes. Aquesta UP la podríem emmarcar en dos cursos de la ESO. A segon d'ESO seguint el criteri d'avaluació de "Cerca prèvia d'informació sobre l'indret, natural o urbà, en el que es desenvolupin les activitats" LOE (2007) dins el Decret 143/2007:8; com a continguts es poden treballar la recerca de que és un rocòdrom, recerca d'informació de rocòdroms de la zona, elaboració de rocòdroms, investigació de quines activitats s'hi porten a terme.

L'altre possibilitat és treballar la construcció del rocòdrom amb 3er d'ESO, segons el criteri d'avaluació "Coneixement i pràctica de les normes de prevenció i seguretat per a la realització d'activitats al medi natural." LOE (2007) dins el Decret 143/2007:11. En aquesta UP serien el alumnes qui construïrien el rocòdrom tenint en compte el material necessari, a més a més haurien de complir les normes de seguretat. Val a dir que les preses³⁵ les podríem crear nosaltres amb motllos i resina i instal·lar-les a la paret. Una opció és crear un bulder de no més de 2 metres, que permetria a la resta de cursos dur a terme UP d'escalada, tanmateix si tenim espai podem construir dos vies de 6 a 7 metres, on els alumnes hauran d'aprendre a instal·lar reunions, fer anar una perforadora i identificar el material idoni de seguretat.

El segon criteri que proposem, i aquest si ja més específic pel que fa les AMN, és el numero 7 "Seguir las indicaciones de las señales de rastreo en un recorrido por el centro o sus inmediaciones", segons LOE (2006) RD1631/2006:712.

"El alumnado deberá identificar el significado de las señales necesarias para completar el recorrido y, a partir de su lectura, seguirlas para realizarlo en el orden establecido y lo más rápido posible. También se valorará en este criterio la capacidad de desenvolverse respetuosamente con el entorno físico y social en el que se desarrolle la actividad".

5.1.1.2 Proposta

Pel que fa aquest criteri d'avaluació es pot dir que és bastant tancat ja que ens encamina clarament haver de dur a terme una cursa d'orientació, el que és cert que aquesta la podem fer

---

³⁵ Material sintètic que es col·loca especialment a la paret, que fa la funció de punt de suport per la progressió en l'escalada.

amb els instruments que creiem segons l'edat dels alumnes ja que només avaluem que sàpiguen identificar les senyals per tal d'orientar-se (pot ser un mapa identificant els senders, colls, encreuaments, arbres...) poden ser senyals específiques de mapes d'orientació, poden ser fites, poden ser senyals naturals (com ara esglésies, formigues, besants de les muntanyes, colls, pics, plantes) és a dir que ens especifica el fet de treballar la orientació però disposem de moltes ventalles per poder complir el criteri i a més a més poder treballar coneixement interdisciplinari amb altres assignatures. La meua proposta és introduir la orientació treballant, el concepte d'orientació espacial, l'orientació amb un mapa, aquests conceptes ens permetran poder treballar paral·lelament amb altres assignatures com Naturals, i socials i volem treballar escales numèriques, i tipus de mapa, tot i que val a dir que hem de mirar primer els continguts de les altres àrees ja que en aquest cas ho a Catalunya ho treballen a segon d'ESO. Un cop assolits els conceptes claus, portaríem a la pràctica curses d'orientació a l'escola, amb l'objectiu que fossin els alumnes qui creïn un mapa i una cursa en el centre. Tanmateix si volem treballar conjuntament amb socials el patrimoni cultural de la nostra població, podem realitzar curses d'orientació al poble o ciutat, amb l'objectiu de treballar conceptes de cultura, i matemàtiques. L'activitat costaria que mitjançant un mapa, els alumnes tot resolent enigmes trobaran punts que han de situar a uns Rumb concret expressats en graus, amb el transportador d'angles hauran de plasmar al paper. Un cop elaborat el mapa podran dur a terme la cursa d'orientació que els conduirà a diferents punts de la ciutat. Per saber que han arribat al lloc concret podem demanar-los que respongui alguna pregunta, o aprofitar les noves tecnologies i fer que es facin una foto on surtin tots els components del grup en el lloc marcat al mapa i enviar-la per whatsapp al professor.

5.1.2 Criteris Avaluació de 2n ESO

En segon lloc analitzarem els criteris de 2on ESO AMN concretament;

2." Reconocer a través de la práctica, las actividades físicas que se desarrollan en una franja de la frecuencia cardiaca beneficiosa para la salud" LOE (2006) dins el RD1631/2006:713

En relación a los conceptos, se evaluará si el alumnado calcula su zona de trabajo óptima a partir de un cálculo porcentual de su frecuencia cardiaca máxima teórica. Posteriormente, en cuanto a los procedimientos, analizará si diferentes actividades físicas se encuentran dentro del intervalo de lo que se considera una actividad aeróbica.

5.1.2.1 Proposta

Aquest criteri tampoc és específic AMN però això no vol dir que nosaltres com a professo no puguem introduir-lo en les AMN, com per exemple podem introduir les curses de muntanya, i circuits d'orientació, o circuits de BTT, que els alumnes en un hagin de controlar la seva freqüència cardíaca i aprendre a fer càlculs a partir de la màxim i la basal, trobar la optima, i planificar les seves activitats aparti d'aquesta i segons sempre dins el llista aeròbic. Sempre que parlem de càlculs de freqüència pensem en circuits pel pati, atletisme.... poder podríem trencar la rutina de la practica de condició física introduint esports com la BTT o les curses de muntanya, val a dir que per poder fer això s'ha disposar del medi natural a prop i que per tan no tots els centres poden portar la practica aquest criteri amb un a UP de BTT o de curses de muntanya.

6. Realizar de forma autónoma un recorrido de sendero cumpliendo normas de seguridad básicas y mostrando una actitud de respeto hacia la conservación del entorno en el que se lleva a cabo la actividad. LOE (2006) dins el RD1631/2006:713

El alumnado será capaz de realizar el recorrido de forma autónoma cumpliendo unas normas de seguridad básicas como llevar una indumentaria adecuada, seguir el sendero y contar con todo el material necesario para completar el recorrido, También se evaluará la capacidad de usar recipientes donde depositar los residuos producidos durante la marcha, o cómo evolucionar por terrenos sin perjudicar la flora y la fauna del entorno

5.1.2.2 Proposta

En aquest cas el criteri d'avaluació ens encamina a dur a terme la practica del senderisme que com be apuntaven autors com La Petra,S i Guillen, R: Generelo, E (2003) Sáez (2008) Granero, A [et al] (2010) Santos M^a.L, Martinez L.F (2011) és una de les opcions més practicades dins de les classes d'E.F pel que fa a les AMN. Una bona Proposta de UP podria ser haver d'elaborar un itinerari tenint en compte la situació geogràfica, descrivint el recorregut segons el mapa, el material necessari, i la fauna i flora del itinerari escollit, val a dir també que aquest proposta ens permetis dur a terme un treball interdisciplinari i fins i tot enfocar aquest com a treball de síntesi fet que ens permetria poder anar en cada una de les sortides proposades per els nostres alumnes. A més a més a primer ESO hem proposat aprendre ja els conceptes de interpretació del mapa, les escales i el concepte basic d'orientació del mapa al nord, i la

orientació espacial del propi individu, conceptes que haurem d'aplicar en aquesta segona unitat de programació, per tal de poder crear un recorregut, a més a més s'han d'aplicar càlculs matemàtics per tal de extreure el temps a partir del desnivell i els km acumulats, és a dir que els alumnes treballaran la competència matemàtica, competència coneixement i interacció amb el mont físic, competència de iniciativa i autonomia personal, i competència social i ciutadana.

5.1.3 Criteris Avaluació de 3er ESO

Pel que fa al tercer curs de la ESO segons la LOE (2006) dins el RD1631/2006:714 el criteri específic a les AMN és el numero 7. “Completar una actividad de orientación, preferentemente en el medio natural, con la ayuda de un mapa y respetando las normas de seguridad.”

Se pondrá en juego la capacidad del alumnado para completar una actividad en la que deberá orientarse con la ayuda de un mapa y si se considera pertinente, con la ayuda de otros métodos de orientación, atendiendo a las medidas de seguridad en relación sobre todo a la ropa y calzado adecuado, a la hidratación, al uso de mapas, etc.

Cada centro elegirá el espacio para realizar la actividad en función de sus instalaciones y su entorno, priorizando el hecho de llevar a cabo dicha actividad en un entorno natural.

5.1.3.1 Proposta

Clarament el criteri d'avaluació ens fa dur a terme una cursa d'orientació, com que els continguts bàsics ja els hem treballat a primer, seria possible que en aquesta fossin els mateixos alumnes qui acabessin preparant les curses per els companys, fet que demostrassin el coneixement apresos i a la vegada haurien de practicar l'esport. Com esmenta Santos (2012:6) “No hi ha una única manera de portar a terme les AMN ja que cada centre té característiques diferents”, en el cas que el nostre centre no tingui a prop el medi natural, podríem utilitzar una de les sortides de l'any per anar a un circuit ja elaborat d'orientació a la població més pròxima a la nostra. En aquesta UP treballaríem els conceptes d'orientació introduint la brúixola, i els mapes específics d'orientació, tot aprenent les seves llegendes de colors, i signes, a més a més podríem introduir la orientació amb mitjans naturals, com ara a partir dels estels, els rellotges de sol de les esglésies romàniques, o elements naturals com els formiguers entre d'altres. Aquests conceptes ens permetrien introduir elements de l'àrea de naturals, val

a dir però que podem introduir-los a 3 ESO o a primer ESO, segons la nostre programació i la del professor de les altres àrees.

Per altre banda si ens basem amb la idea que els nostres alumnes creïn curses d'orientació que hauran de dur a terme els seus companys, podem introduir temàtiques, com per exemple; cursa d'orientació del patrimoni cultural del poble o ciutat, cursa d'orientació mitjançant elements naturals, cursa d'orientació per interpretar la fauna i la flora del territori, cursa d'orientació fotogràfica, cursa d'orientació amb codis QR³⁶, cursa d'orientació format geocachin amb o sense GPS. La qüestió es que els alumnes deixin anar la seva imaginació i creativitat per elaborar una cursa d'orientació diferents segons les capacitats i qualitats de cada un dels components del grup. Amb aquesta UP podem treballar la competència de tractament de la informació i competència digital, ja que podem crear el codi QR o fer servir la Càmera per fer la descoberta fotogràfica, o el mòbil..., també treballem la competència aprendre a aprendre, ja que els alumnes hauran de ser conscient de les seves pròpies capacitats i coneixements, per tal de poder-los aportar al grup. Un altre competència que es treballa és la de autonomia i iniciativa personal, ja que hem de tenir responsabilitat davant el grup, haurem de desenvolupar la nostre creativitat, i conèixer les possibilitats de cada un, així com afrontar problemes que surtin dins el grup. Finalment també treballem la competència de interacció amb el món físic, tot aplicant el que em aprèn en el medi natural havent d'interpretar la informació que aquest ens dona per poder dur a terme l'activitat.

Tal com diu Valero [et al] (2010:35): "Se propone a lo largo del desarrollo curricular de los cuatro cursos de la secundaria obligatoria, trabajar, sobre todo, la orientación, tanto urbana como en el medio natural", a més a més, "La orientación, como término deportivo", és definida per Morales i Guzmán (2000: 444) citat a Valero [et al] (2010): " la realización de un recorrido por diferentes lugares, de una zona delimitada, conocidos o no, dibujado en un mapa, pasando por unos controles fijados en el terreno en un orden establecido", és a dir que podem dur-la a terme a molt espais, com hem proposat, sempre i quant l'element comú sigui el mapa.

---

³⁶ QR : Quick Response Code, codi de resposta ràpida. És un sistema per emmagatzemar informació en una matriu de punts o un codi de barres bidimensional. Per accedir a la informació del contingut és necessari un dispositiu digital de captura d'imatges (ex: càmera de fotos d'un mòbil, webcam...) i un programari específic lector de codis QR.

5.1.4. Criteris Avaluació de 4rt ESO

Pel que fa l'últim curs de l'Educació Secundària Obligatoria hem escollit el criteri d'avaluació 3, tot i que no hi ha cap específic i ens permet poder desenvolupar diferents possibilitats.

3. "Diseñar y llevar a cabo un plan de trabajo de una cualidad física relacionada con la salud, incrementando el propio nivel inicial, a partir del conocimiento de sistemas y métodos de entrenamiento." LOE (2006) dins el RD1631/2006:715

A partir de la pràctica y desarrollo de los sistemas y métodos de entrenamiento de las cualidades relaciona-das con la salud, el alumnado elaborará un plan de trabajo de una de esas cualidades, con el objetivo de mejorar su nivel inicial. Se hará necesario guiar al alumnado en todo el proceso y proporcionar unas pautas básicas para el desarrollo del plan y recursos materiales que le permitan compilar ejercicios y actividades para el trabajo de la cualidad que ha decidido mejorar.

5.1.4.1 Proposta

Dins dels criteris 4rt ESO no torbem un d'específic de AMN tot i que podríem ajuntar uns quants com el de dissenyar un pla de treball el 2 "Analizar los efectos beneficiosos y de prevención que el trabajo regular de resistencia aeróbica, de flexibilidad y de fuerza resistencia suponen para el estado de salud" LOE (2006) dins el RD1631/2006:715 i el 8 "Utilizar los tipos de respiración y las técnicas y métodos de relajación como medio para la reducción de desequilibrios y el alivio de tensiones producidas en la vida cotidiana" LOE (2006) dins el RD 1631/2006:715 podríem aplicar aquest criteris en un esport al medi natural com ara l'escalada que és un esport que requereix de força, resistència i flexibilitat a més a més es necessària una bona respiració per tal de poder progressar i evitar lesions. La meva proposta de UP seria practicar l'escalada des de un punt de l'anàlisi funcional de les capacitats físiques que es treballen i l'entrenament d'aquesta. Per tan els alumnes haurien de planificar un entrenament amb exercicis i portar-lo a terme a les hores de EF, per tal de veure la seva viabilitat, aquest treball es faria en grups de 2 o 4 persones, a més amés podríem planificar si els recursos econòmics del centre i els alumnes ens ho permeten una sortida al medi natural per tal de que coneixien un altre entorn on es pot dur a terme, o una sortida al Car de St Cugat o el centre de

tecnificació de Ripoll per tal de poder coneixia de primera ma com s'entrena i les qualitats físiques com es porten a terme, així com fer alguna prova d'esforç de força màxima, resistència anaeròbica, si som de la comarca d'Osona podrim parlar amb la UVIC per poder fer aquest sortida a les seves instal·lacions, igual com els de Barcelona parlar amb INEF, o els de Lleida. En aquesta UP treballarien la competència de autonomia i iniciativa personal, ja que haurien de tenir clar les possibilitats de cada un, tenir responsabilitat davant el grup, resoldre problemes si sorgeixen..., també treballaríem la competència de aprendre aprendré tenien clar les seves limitacions i possibilitats alhora de planificar els entrenaments, la relació entre els companys.

Pel que fa el criteri 6. "Participar en la organización y puesta en práctica de torneos en los que se practicarán deportes y actividades físicas realizadas a lo largo de la etapa." LOE (2006) Dins el RD1631/2006:715

El alumnado colaborará en la organización de situaciones deportivas competitivas de los diferentes deportes realizados a lo largo de la etapa, además de participar activamente en las mismas. En estos encuentros, auto-gestionados por el propio alumnado, se valorará en cuanto a la organización aspectos como la iniciativa, la previsión y la anticipación ante posibles desajustes; en cuanto a la práctica, aspectos como la participación activa, la colaboración con los miembros de un mismo equipo y el respeto por las normas y por los adversarios.

5.1.4.2 Proposta

Pel que fa aquest criteri i mirant els continguts proposats per el real decret, seria el més idoni per poder organitzar un torneig de diferents esports incloent-hi les AMN, o introduir la idea del RAID on els alumnes agüessin de crear un Raid encarreguin-se cada un d'aquests d'una prova, i finalment realitzar el raid per equips. Podem treballar la competència de social i ciutadana aprendre a treballar en grup, la cooperació, la competència d'iniciativa i autonomia personal, ja que l'alumne ha de se conscient de que te una responsabilitat davant el grup, saber fins on pot arribar i on no alhora d'escollir quina activitats portar a terme, saber resoldre conflictes.

5.2. Proposta de UP

En el següent apartat trobareu una proposta de UP a partir dels articles prèviament llegits. Després d'analitzar les diferents possibilitats, hem escollit seguir les propostes de dos autors Damián i Aparicio (2009), ja que aporta una molt bona idea: la possibilitat de dur a terme un RAID, i creiem que permet tan el treball interdisciplinar, com el treball transversal amb el tema de l'educació ambiental, així com el treball cooperatiu entre els companys de classe.

En primer lloc definirem que és un RAID, segons Baena (2008) els raids estan compostos per equips formats per homes i dones, disposats a realitzar una competició amb el menor temps possible, amb el requeriment màxim de les seves capacitats físiques i psicològiques. Els Raids tenen unes característiques comunes, segons Capdevilla i Aguilera (2001) citat a Baena (2008), en primer lloc s'han de desenvolupar a la natura i han de combinar diferents esports tan de terra, aire i aigua. Per tan són proves multidisciplinars, ja que es disputen diferents modalitats com ara: curses a peu, orientació, BTT, escalada, progressió de cordes, ràpels, tir al arc, tironina, caiac... aquestes proves es porten a terme en equips formats 2 a 6 components i obligatòriament ha de ser mixta, tanmateix tots els components de l'equip han de realitzar el RAID. Per altra banda, per saber on han d'anar, els participants reben un road book³⁷, un mapa i una brúixola, així com un full de control per verificar que han passat per les proves.

En segon lloc, l'objectiu de la UP és que els alumnes elaborin un RAID encarregant-se de la totalitat de l'organització d'aquest. Primer de tot, en petits grups, hauran d'elaborar una prova del raid. Un cop elaborada la portaran a la pràctica, essent els propis companys els qui la desenvolupin, amb l'objectiu de trobar mancances entre tot el grup classe per tal de poder-la millorar. Finalment, un cop les proves siguin correctes, tot el grup classe es distribuirà les diferents tasques de la logística del raid: creació del Road book, creació de les inscripcions dels participants i publicitat, buscar els llocs on situaran les proves, els avituallaments, qui es farà responsable de cada prova, com puntuarà cada prova. Un cop tot enllestit hi ha tres opcions: portar-lo a terme per als alumnes de l'institut o que el facin ells menys un responsable de cada prova o fer-lo, si és possible, obert a tothom.

---

³⁷ Road book és un llibre de ruta que guia als participants mitjançant dibuixos dels encreuaments, tot marcant la distància de cada una fins arribar al punt de la prova.

GRUP CLASSE		DURADA		PERÍODE	CURS ESCOLAR		PROFESSOR/A
25 alumnes		10 sessions		3er trimestre	3r ESO		
ÀREES/MATÈRIES				TÍTOL			
<div>- Educació Física</div> <div>- Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania</div>				Projecte col·lectiu d'elaboració d'un RAID.			
OBJECTIU D'ÀREA	OBJECTIUS D'APRENTATGE	INDICADORS	COMPETÈNCIES BÀSIQUES	CONTINGUTS EDUCACIÓ FÍSICA	CONTINGUTS D'EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT PERSONAL I LA CIUTADANIA	CRITERIS D'AVUACIÓ	
Practicar diferents activitats físiques, esportives i recreatives, en l'àmbit de la competició i en el temps de lleure per a la millora de la condició física.	Elaborarà d'una prova del RAID en grup.	Empatia i diàleg.	Autonomia i iniciativa personal	Planificació i preparació d'una prova del Raid en grup.	Expressió i control de les emocions i autogestió de les conductes.	1	Planificar una activitat en el medi natural, seleccionant l'equipament adient, seguint les normes bàsiques de seguretat i cercant informació significativa de la zona en relació amb les activitats a realitzar.
	Organitzar conjuntament amb el grup classe un raid.	Actitud positiva.	Aprendre a aprendre.	Organització del raid tenien en compte tots els elements necessaris.	Aprenentatge dels propis èxits i fracassos.	2	Participar en l'organització i posada en pràctica de torneigs o competicions esportives.

	Ser conscient de les pròpies limitacions i possibilitats així com les de la resta del grup.	Coneixement d'un mateix i de les pròpies dificultats i possibilitats.	Aprendre a aprendre.	Acceptació de les diferències individuals i respecte davant l'execució dels altres.	-	3	Participar de forma activa en activitats esportives individuals i col·lectives del RAID.		
METODOLOGIA I SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA									
DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS				MATERIALS RECURSOS	ORG. SOCIAL	TEMPS	ATENCIÓ A LA DIVERSITAT	ESTIL D'ENSENYAMENT	ACTIVITATS D'AVALUACIÓ
INICIALS	1	Realització d'un mini raid compost per tres proves creades per el professor.			Grups de 6 elecció lliure.	60'	SÍ (*)	Resolució de problemes i lliure exploració.	No
DESENVOLUPAMENT	2	Introducció al RAID + Feedback de la primera sessió i elecció dels grups de treball i prova			Tot el grup i grups de 4.	60'	SÍ (*)	Descobriment guiat.	No

	3	Cada sub grup prepara la prova, distribuïts per l'espai, amb l'ajuda del professor que va fent un descobriment guiat.		Grups de 4.	60'	Sí (*)	Descobriments ³⁸ guiat	Sí
	4	Acabar d'enllestir la prova.		Parelles + tot el grup	60'	Sí (*)	Descobriments guiat	No
	5	Presentar les proves als seus companys i portar-les a terme en forma de RAID (grups 1 i 2).		Tot el grup	60'	Sí (*)	³⁹ Resolució de problemes	si
	6	Presentar les proves als seus companys i portar-les a terme en format de RAID (grups 3,4).			60'		Resolució de problemes	si
	7	Presentar les proves als seus companys i portar-les a terme en format de RAID (grups 5,6).			60'		Resolució de problemes	si
SÍNTESI	8	Creació del projecte final de Raid amb tot el grup classe (distribució de tasques).		Grups de 3-4	60'	Sí (*)	Micro ⁴⁰ ensenyament	No
	9	Enllestí el projecte final amb tot el grup classe.		Grups de 3-4	60'	Sí (*)	Micro ensenyament	No

³⁸ Mosston, Ashworth (1993)

³⁹ Mosston, Ashworth (1993)

⁴⁰ Delgado, Noguera (1991)

	1 0	Execució Del RAID		Grups de 3-4.	60'	SÍ (*)		Sí
--	--------	-------------------	--	------------------	-----	--------	--	----

Taula 11 UP projecte col·lectiu d'elaboració d'un RAID

5.2.1 Metodologia

En aquest apartat explicarem una mica com serà el desenvolupament de la UP, tenint en compte la creació de grups i el paper del professor.

5.2.1.1 Distribució dels alumnes.

A partir de la segona sessió deixarem que els propis alumnes creïn el seu grup, a poder ser heterogenis, de 4 persones per tal d'elaborar una prova del Raid. La consigna que donarem com a professors és que han de ser mixtes, com a mínim una noia per grup; tanmateix els hi direm que és important tenir clares les qualitats de cada component del grup per poder organitzar l'activitat. En la segona fase d'organització del Raid distribuïrem el grup classe en comissions de 3 a 6 persones màxim, podent estar en més d'una comissió. Per fer la comissió, mitjançant l'assemblea, buscarem a l'expert que domini més del tema. Tot seguit, la resta d'alumnes, a partir de les seves qualitats i no per afinitat, es col·locaran en cada una de les comissions (els propis companys poden opinar on creuen que poden fer millor la feina els altres companys). L'objectiu de cada alumne és ser conscient de les seves qualitats, capacitats. És important valorar les persones per les seves qualitats i no pas pels defectes, ja que a la societat tots som útils, fins i tot el més pallasso ara es pot convertir en el més creatiu.

5.2.1.2 Distribució de les tasques i presa de decisions.

A la primera part de la sessió inicial, el professor només mirarà i anotarà aquells conflictes o incidències que passen durant la pràctica. Els propis alumnes s'hauran d'organitzar entre ells i passar les proves, prèviament el professor ha explicat les consignes bàsiques i els alumnes hauran de resoldre el problema que es vagin trobant sens l'ajuda del professor.

A la part de desenvolupament el professor anirà acompanyant l'aprenentatge dels alumnes, corregint si és necessari. El dia de la pràctica el professor estarà avaluant com els components de cada grup condueixen l'activitat.

En l'apartat final de síntesi el professor estarà de suport per qualsevol dubte que tinguin els alumnes, però els protagonistes de l'aprenentatge són els propis alumnes mitjançant el diàleg i les assembles.

5.2.2 Criteris d'avaluació.

Pel que fa al primer criteri d'avaluació (Planificar una activitat en el medi natural, seleccionant l'equipament adient, seguint les normes bàsiques de seguretat i cercant informació significativa de la zona en relació amb les activitats a realitzar) l'avaluarem mitjançant un treball escrit on hauran d'explicar en què consisteix la seva prova, quines són les normes de seguretat, característiques de la prova (lloc on es porta a terme, material, consignes). Aquest apartat de caire conceptual valdrà un 25% de la nota.

En segon lloc, per avaluar el criteri d'avaluació (Participar en l'organització i posada en pràctica de torneigs o competicions esportives) l'avaluarem de dos maneres: cada grup haurà de presentar la seva prova del raid a la resta de companys i el companys l'hauran de dur a terme, el professor mitjançant una llista de control avaluarà la planificació de la prova i l'organització d'aquesta. Aquest apartat procedimental valdrà un 15% de la nota.

Per altra banda, els alumnes encarregats d'aquella prova avaluaran els seus companys mitjançant també un llista de control. Avaluaran el criteri de "Participar de forma activa en activitats esportives individuals, col·lectives del RAID". Com que en un dia es porten a terme dos proves, cada grup tindrà mitja classe per tan cada alumne avaluarà 3 alumnes, segons els ítems marcats per el professor: la participació, el respecte i el treball en equip. Aquest apartat més actitudinal valdrà un 10% de la nota.

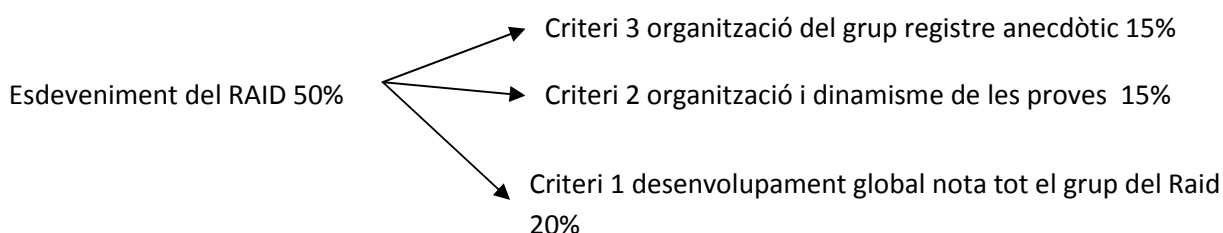
Finalment, per avaluar l'organització general del raid mitjançant el micro ensenyament, el professor durant l'organització i la presa de decisions en assemblees portarà un registre anecdòtic. En aquest registre apuntarà tot el que fa referència a la participació activa del alumnes segons el criteri 3, això valdrà el 15% de la nota. Tanmateix el dia de la prova avaluarà globalment els grups segons la seva organització i dinamisme segons el criteri 2, això valdrà el 15% de la nota. Pel que fa el criteri 1, s'avaluarà en nota conjunta per tot el grup i valdrà el 20% de la nota.

Conceptes : Criteri 1 : Puntuació sobre 25% treball escrit.

Procediments: Criteri 2: Puntuació 15% llista de control avaluació professor.

Actitudinal : Criteri 3 : Puntuació de 10% coavaluació companys mitjançant llista control.

50%

Finalment dir que aquesta UP està pensada per treballar cooperativament amb tot el grup classe, per tal d'aconseguir un objectiu comú que és la creació del Raid. Hem escollit el tercer trimestre ja que hi ha més probabilitat de bon temps per poder dur a terme les activitats a l'aire lliure. També dir que l'elecció de les proves dependrà de diferents elements, com la proximitat al medi natural, les instal·lacions disponibles, i la formació específica del professorat.

Com a proposta, en el cas d'haver-lo de dur a terme en el centre, es pot fer una cursa d'orientació, un circuit d'agilitat en bicicleta, un geocaching i, si es disposa de bulder, escalada, si no es poden fer jocs d'iniciació a l'escalada a les espatlleres. Tanmateix si podem aconseguir arcs es pot muntar tir al arc, si no es pot fer mitjançant una diana de tir al arc i tira xines construïts amb caps d'ampolles i globus. En cas de dominar d'escalada es pot muntar un ràpel des d'una finestra, fent prèviament la instal·lació de la reunió. També podem introduir una descoberta fotogràfica de l'escola, on els hi donem una foto d'una part molt concreta del centre i els alumnes l'han de situar, cercar i fer-se una foto per a demostrar que l'han trobat.

6. Conclusió, dificultats i perspectives de futur

Després d'analitzar les diferents fonts bibliogràfiques, així com l'estructura curricular actual tot comparant la llei LOE (2006) i la LOE (2007), hem pogut extreure quins podrien ser les principals dificultats a l'hora de portar a terme el bloc de continguts de AMN.

Com a conclusió després, d'analitzar el currículum proposat per la LOE (2006), hem pogut comprovar que, pel que fa a les AMN, a l'hora d'expressar els criteris d'avaluació i proposar els continguts que s'han de dur a terme és molt clar i ens aporta informació molt útil per el professorat. Aquest fet permet poder tenir una idea clara de que és el que s'ha de treballar en aquest bloc de continguts, així com deixar clar quin són els conceptes que ha d'assolir l'alumne.

Val a dir que en contrapartida, el currículum de Catalunya basat amb la LOE (2007), no ha fet una bona transferència d'aquest. Els criteris d'avaluació i continguts proposats per la LOE (2007) fa que fa que als professors no els hi quedin clars que és el que han de treballar, ni com ho poden treballar. Aquesta mala transferència és una de les primeres dificultats que es troben els professors d'EF a l'hora de programar. Quines UP poden dur a terme en el bloc de continguts de AMN? A més a més, quant analitzem les propostes de UP en línia, podem constatar que la majoria són d'altres comunitats autònomes, com ara Andalusia. Una proposta de futur podria ser investigar quines comunitats autònomes treballen més les AMN, i si aquest fet està relacionat amb l'especificació curricular.

Així mateix, nosaltres vàrem comprovar quatre currículum de diferents comunitats autònomes. Vam concloure que els currículums més allunyats al proposat per la LOE (2006) era el de Catalunya i el d'Euskal Herria.

En el primer cas, el de Catalunya, trobem una mancança d'especificitat del que hem de treballar. Els que han fet és retallar el que deia la LOE (2006), a conseqüència ara ens trobem un currículum molt ambigu que no ens concreta que hem d'impartir.

En el segon cas, Euskal Herria, trobem que han eliminat el bloc un bloc de continguts i n'han creat un que unifica la cultura popular basca amb les AMN. Val a dir però que dins aquest bloc sí que especifiquen com s'han de treballar, i a més introdueixen el concepte de cultura de la pràctica de les AMN.

Fent referència a les dificultats expressades per diferents autors, les dades obtingudes ens donen a entendre que les principals dificultats dels centres, com bé apuntaven Funollet (1989), González [et al] (1997), Tejada i Saéz (2009), Santos i Martínez (2011) i Caballero (2012) són: les dificultats econòmiques, la formació del professorat, la manca de recursos i la normativa vigent pel que referència a la responsabilitat.

Per poder contrastar aquesta informació, a partir de amb el buidatge de les enquestes fetes per el professorat de EF, podem concloure que, tot i que un 73% tingui a prop el medi natural, la gran majoria opta per impartir les AMN fora del centre. Un 34% realitza sortides d'un dia, juntament amb un 16% que ho fa mitjançant el treball de síntesi; això suma un 50% , per sobre del 28% que ho fa mitjançant UP.

Si analitzem com imparteixen les UP, també veiem que aquestes, es componen d'activitats fora del centre, ja siguin d'un dia o sortides de diferents dies on als alumnes imparteixen un ventall d'esports al medi natural com ara: la BTT, l'orientació, l'esquí, la vela i l'escalda entre d'altres (veure Annex 2).

Quant els preguntem per les dificultats, un 22% apunta que un dels principals handicaps en realitzar AMN és el sobre cost que aquestes requereixen. Val a dir també que un 19% expressa que un altre dificultat és la responsabilitat que suposa per el professorat dur a terme aquestes activitats. Per tant, podríem entendre el fet que el professorat decideix subcontractar aquestes activitats.

En conclusió, responent a les preguntes de “Quines són les dificultats de treballar el bloc de continguts d'activitats al medi natural als instituts de Catalunya?” i “Perquè es treballa tan poc el bloc de continguts de AMN?”. Les dificultats que es troben els professors per impartir les AMN són: el gran cost afegit que suposa a les famílies portar a terme aquest tipus d'activitats, ja que per als professors suposa una gran responsabilitat, sumat a les dificultats generades per la normativa vigent, que no permet sortir fora del centre si no són dos professors. També, afegit la idea de que les AMN es treballen poc, podem afegir com a dificultats les poques hores curriculars de que es disposen per a dur-les a terme, les poques fonts materials de que disposen els centres i la poca especificació curricular pel que fa la LOE (2007). Tot plegat serà també una bona proposta futura d'aprofundiment, ja que és una suposició que extraïem segons l'estudi fet, però estaria bé aprofundir amb entrevistes a diversos professors experts en la matèria.

Pel que fa a les preguntes “És el professorat competent?” i “Disposa de prou eines per dur a terme aquest tipus d’activitats?”, per investigar-ho hem fet una recerca bibliogràfica dels materials en línia que podem trobar a disposició dels professors. Hem pogut veure que la majoria dels articles són més antics a la LOE (2006) i, els que són actuals, pocs d’ells tenen els components bàsics d’una UP. La gran majoria es basen en explicar una idea de com treballar AMN o una experiència personal, però sense aportar la part metodològica ni de programació de la UP. Aquest fet encara dificulta més la feina al professor, ja que no disposa d’una bona base bibliogràfica per poder basar-se a l’hora de plantejar com treballar les AMN.

Pel que fa la pregunta de la competència del professor, no ho hem pogut investigar en profunditat. Només tenim dades mitjançant les enquestes, que no són molt rellevants ja que només avaluen la formació del professorat: un 24% amb un 7, seguida d’un 18% en un 5 i 6. Tot i això, sí que si que la consideren un handicap per dur a terme AMN, amb un 16%, sent la segona opció menys rellevant.

Nosaltres pensem que és necessari tenir més propostes de UPs, per facilitar la feina als professors que no tenen tants coneixements sobre les AMN. Creiem que és una bona opció, tal com diu Santos i Martínez (2011:59): “cualquiera actividad de enseñanza hay que ambientarla y contextualizarla, por lo que hay que acudir al medio natural para facilitar el contacto con él.” Tot i que hem de ser realistes amb la situació econòmica i familiar actual. A banda d’això, les AMN han d’esta programades pedagògicament, amb un sentit i una relació curricular seguint la LOE (2006), no per portar a terme una activitat a la natura sinó per treballant el bloc de continguts de AMN.

6.1 Limitacions

Una de les principals limitacions és la mostra estreta, només s’han respós el 14% del total d’enquestes enviades. Això no ens dona una visió global de la realitat, però sí que podem tenir una visió més o menys propera a la realitat.

Una altre limitació que ens hem trobat és la manca d’una font de referència, per tal de poder contrastar les idees exposades pels autors i els resultats de les enquestes. Teníem pensat efectuar una entrevista d’aprofundiment, però el temps se’ns ha tirat a sobre i no ha estat possible.

Un altre dificultat ha estat el poc material específic sobre aquest tema, que ens permeti tenir un marc teòric i contrarestar amb altres investigacions dutes a terme. A més és molt complicat trobar un autor que ens defineixi clara i àmpliament que són les AMN.

6.2 Perspectiva de futur.

Pel que fa la perspectiva de futur, encara tenim molt dubtes de les raons específiques que fan que les AMN siguin les menys treballades. Creiem que és un camp on hi ha molt per investigar. Per tant, aquest tema ens permetria poder fer una tesis on poder investigar quines són les comunitats autònomes que treballem més les AMN i perquè. També podríem comprovar les dificultats reals amb una mostra més ampla que ens permetés afirmar, sense dubtes, els perques de les dificultats. I el més important, podríem plantejar solucions reals sobre que podrien fer, tant els centres com els professors, per facilitar la pràctica de les AMN.

Val a dir que també serà bo començar a publicar articles amb propostes de UP, encaminades a poder-les realitzar en qualsevol context sense haver de disposar específicament del medi natural, o que requerís si més no d'una sola sortida fora del centre.

Una altre possibilitat de futur és adjuntar el nostre TFG amb el TFM, fet aquest any per un estudiant de la UVIC, per tal de poder extreure conclusions més amples sobre aquesta temàtica i buscar solucions conjunes.

7. Bibliografia

- Aguado, A.M. (2001) "*Actividades físicas en el medio natural en la educación física escolar*". Cuadernos técnicos. Nº4. Palencia: Patronato Municipal del deporte ayuntamiento de Palencia
- Aguado, A.M. (2008) "*La escuela municipal de actividades físicas en el medio natural: un modelo de formación*". Revista WANCEULEN.E.F digital, núm. 4 pag 72-84
- Albesa, C. Mir, J. (1998) "*Diccionari d'esports de muntanya*". Barcelona: edicions 62
- Arufe, V. Calvero, L. González, E. López, C. (2012) "*salidas a la naturaleza y profesorado de educación primaria. Un estudio descriptivo*". EmásF, revista digital de educación física, núm 19 pag 18-29.
- Betrán, J.O. (1995) "*Las actividades físicas de aventura en la naturaleza: análisis sociocultural*". Revista Apunts Educación Física y Deportes, núm 41 pp 5-8
- Boné, A. (1989) "*Educació física i entorn natural*". Revista apunts, núm. 18 pag 52-62
- Caballero, V. (2012) "*Potencial educativo de las actividades físicas en el medio natural: Actividades de colaboración simple*". EmásF, revista digital de educación física, núm 19 pag 99-114.
- Cano, J.J., Caballero, P., Morenas, J., Parra, M. (2009) "*La escalada en bloque: una propuesta de utilización de espacios clandestinos*". Revista Tándem didáctica de la Educación Física, núm 30 pg 37-46
- Castro, C. (2004) "*Las actividades cooperativas en el medio natural*". revista Tándem didáctica de la Educación Física, núm 14 pg 67-78.
- Delgado, M. (1991), "*Los estilos de enseñanza en la educación física*". Granada: ICE universidad de Granada
- Cuevas, R. (2002) "*anàlisi de la nova Organització dels blocs de continguts d'educació física en educació secundària*". Revista Apunts educació física i esport. Num 67 pp 18-26

- Escamilla, A.R. Lagares, J.A. García Fraile. (2006). *“Aula de Innovación Educativa”*. [Versión electrónica]. Revista Aula de Innovación Educativa 155 Disponible a: < <http://aula.grao.com/?gclid=CN3XmOj0jL0CFQXlwgoduKsACg>> [consultat al : març del 2014]
- Funollet, F. (1989) “ Las actividades en la naturaleza como marco de una educación física activa y eficaz” revista Apunts núm 16-17 pp 81-85
- Funollet, F (2004) “La necesidad de las actividades deportivas en el medio natural” revista Tandem Didáctica de la educación física núm 16 pp 6-19.
- Giménez, J. y Díaz, M. (2002). *“Diccionario de educación física en primaria (I)”*. Educación física y deportes. Nº47. Disponible en: <<http://www.efdeportes.com/efd47/dicc1.htm>> [consultat al : març del 2014]
- Graner, A. Baena, A. Martinez, M (2010)” *Contenidos desarrollados mediante las actividades en el medio natural de las clases de Educación física en secundaria obligatoria*” revista Ágora para la educación física y el deporte núm 12 pp 273-288
- Heinemann, K. “Introducción a la metodología de la investigación empírica en las ciencias del deporte”. Barcelona: Editorial Paidotribo. 2003
- Herrador, M.; Huertas, J.A. y Lara, C. (2009). LOE and LOGSE. A change of perspectiva in physical education. The International Journal of Medicine and Science in Physical Education and Sport. 5(1):13-24.
- Hernández J L, Bartolin, L. (2013) *“síntesis diagnóstica de los contenidos teórico-conceptuales en el currículo de educación física de secundaria”*. Revista Tándem didáctica de Educación física, núm 42 pg 58-66
- Hueso, A. Cascan, Mª,J. (2012) “Cuadernos docentes en procesos de desarrollo n1; Metodología y técnicas cuantitativas de investigación”. Valencia: editorial Universitaria politécnica de valencia.
- Latorre, A. Del Rincón, J. *“bases metodológicas de la investigación educativa”*. Barcelona: Editorial ediciones experiencia. 2003

- Lapetra, S.; Guillén. R. y Generelo. E. (2003). *“La motricidad y el medio natural”*. Cuadernos de Pedagogía, 322, 69-71.
- Lapetra,S. Guillém, R. (2005) *“La Motricitat de les Activitats físicoesportives a la natura. La funció recreativa d’aquesta practica en la societat contemporània*. Revista Apunts Educación Física y Deportes, núm 80 pp 53-62
- Mosston,M; Ashworth,S (1993). *“La enseñanza de la educación física”*. Barcelona: Hispano Europea, p. 29-41, 46-65,81-101, 199-220, 221-256.
- Parra, M. Domínguez, G. Caballero, P.J. (2008) *“ Innovación educativa el cuaderno de campo: recursos para dinamizar senderos des de la educación en valores”* revista agora para la educación física y el deporte núm 7-8 pp 145-158
- Pedrero, M^a. C. (2007). *“Análisis de la Educación Física en la región de Murcia desde la perspectiva psicosocial del alumno”*. Tesis doctoral inédita. Universidad de Murcia
- Pérez,M^a.M, Pérez, R (2012) *“propuesta de unidad didactica sobre geocaching en busca del tesoro escondido”* revista digital EmásF núm 19 pp 155-172
- Pinos,M. (1997) *“Actividades físico deportivas en la naturaleza”*.Madrid: editorial Gynnos
- Sáez,J. (2008) *“El diseño de las actividades en el medio natural en el nuevo currículo de EF secundaria obligatoria a partir de la lei organica de educación (LOE) ”*.Revista ágora para la EF y el deporte, núm 7-8 pg 99-124
- Sáez,J. Rodríguez, J.M, Giménez, F.J. (2011) *“ visión del profesorado de educación física de educación secundaria obligatoria en Andalucía sobre las actividades en el medio natural”* .Retos nuevas tendencias en E.F, deporte y recreación, núm 20 pag 9-15
- Santos, M^aL; Martínez, J.F. (2011).*“Aprendizaje integrado de las actividades en el medio natural desde las competencias en la ESO”*. Revista Tándem didáctica de la Educación Física,núm 36 pg 53-60.

- Santos, M^aL. (2012) *“Las actividades físicas en el medio natural”* EmásF, revista digital de educación física, núm 19 pag 5-7.
- Sicilia, A. (1999). *“Las actividades físicas en la naturaleza en las sociedades occidentales de final de siglo”*. Revista digital Educación Física y deportes www.efdeportes.com, nº14. Buenos Aires. Argentina. Disponible a <http://www.efdeportes.com/efd14/postmod.htm> consultat abril 2014
- Tejada, J. Saez, J. (2009) *“Educación física y educación ambiental. Posibilidades educativas de las actividades en el medio natural. Prospectiva de futuro: la educación al aire libre y el aula natural”*. Revista digital WANCEULEN E.F núm 5 pp 125-137
- Tierra, J. (1996) *“Actividades recreativas en la naturaleza”*. Dins: Solto, A (coord.) *Educacion p^{rim}aria: actividades en la natrualeza*. Huelva: universidad de Huelva.
- Torrado, M. (2009) *“Estudio encuesta”*. Dins: Rafael Bisquerra (coord.). *Metodología de la investigación educativa*. Madrid: editorial Murallas S.A p. 233-258
- Valero, A. Granero, A. Gómez, M. Padilla, F. Gutiérrez, H. (2010) *“Diferentes propuestas para la enseñanza de la orientación a nivel escolar: orientación en el aula de educación física, orientación urbana y orientación subacuática”* Revista Apunts núm. 99 pp 34-36
- Yin, R.K. (1993). *Application of case study research, applied social research methods series* (vol.34), New buries Park, CA, Sage.

Web grafía

- Currículum Educació Secundària Obligatoria – Decret 143/2007 DOGC núm. 4915 Disponible a <<http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/b0d90d85-d6f8-4a39-a06e-4177bc02acd5/ed_fisica_eso.pdf
- Decreto 23/2007, de 10 de mayo, del Consejo de Gobierno, por el que se establece para la Comunidad de Madrid el currículo de la Educación Secundaria Obligatoria.

Disponible a: < <http://www.e-torredebabel.com/leyes/Eso-Loe-Madrid/educacion-fisica-Eso-LOE-Madrid.htm> > [consultat al : març del 20014]

<http://etimologias.dechile.net/?lu.dico> (consultat 11/3/2014 9:27)

- Decret 112/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum de l'Educació Secundària Obligatoria a la Comunitat Valenciana. [2007/9717] Disponible a:<< http://www.docv.gva.es/datos/2007/07/24/pdf/2007_9717.pdf
- Decreto 175/2007 por el que se establece el curriculum de la Educación Básica y se implanta en la Comunidad Autónoma del País Vasco modificado por el Decreto 97/2010 Anexo V Disponible a:<< http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net/r43-2459/es/contenidos/informacion/dif10_curriculum_berria/es_5495/adjuntos/iv_eranskina_03_gorputz_h.pdf
- Direcció General de L'educació Bàsica Generalitat de Catalunya (2010)"orientacions per al desplegament del currículum: educació física a L'ESO". En línia www.xtec.cat/edubib
- Real Decreto 1631/2006, de 29 de diciembre, por el que se establecen las enseñanzas mínimas correspondientes a la Educación Secundaria Obligatoria. Disponible a <<<http://www.boe.es/boe/dias/2007/01/05/pdfs/A00677-00773.pdf>
- Xtec Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya en Línia: <<http://aplitic.xtec.cat/mapaprogramacio/>

ANNEX

Anàlisi i proposta de millora del bloc de continguts d'activitats en el medi natural de la ESO.

Dafne Martínez Carbonell

4t

Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Tutora: Gemma Boluda Viñuales

Universitat de Vic

Curs acadèmic: 2013/2014

16 de maig de 2014

Índex

Annex 1 mostra d'enquesta enviada als professo D'EF.....	1
Annex 1.1 Resposters de les enquestes.....	5
Annex 2 Recollida d'opinions del professo EF respecte les dificultats de realitzar AMN.....	18
Annex 3 resposta sobre les temàtiques de les Up d'AMN	22

Annex 1 mostra d'enquesta enviada als professo D'EF.

Annex 1.1 Resposters de les enquestes.

Annex 2 Recollida d'opinions del professor EF respecte les dificultats de realitzar AMN.

FORMACIÓ PROFESOS

- La formació del professor depèn dels seus interessos, també del seu grau d'interès de la seva sensibilitat envers alguns temes. Josep Lluís Sastre
- Els professors d'EF tenim l'oportunitat de realitzar cursos de formació permanent, on podem augmentar els nostres coneixements en els diferents aspectes o en noves especialitats, que ens han quedat pendents en la carrera. En aquests cursos he après moltes coses que més tard he portat a la pràctica amb els meus alumnes. Àngels Arrufat
- Seria molt interessant també invertir en formació per al professorat ja que les activitats al medi natural formen part del currículum i en molts centres no es pot aplicar a la realitat. Elena Herberg
- En la Llicenciatura de CAFE les Activitats en el Medi Natural tenen molt poc tractament.
- Dins de la carrera, aquestes activitats s'acostumen a tractar com a assignatures optatives, per tant hi ha molt poques assignatures troncales que contemplin tal temàtica.

NORMATIVA I EQUIP DIRECTIU

- És una normativa excessivament restrictiva i que a que els que tenim espais a 1m d'el institut ens sigui difícil d'utilitzar si no hi ha equips directiu i consells escolars amb criteris i opinions clares. Josep Lluís Sastre
- També de la dificultat de realitzar-los ja que per sortir del centre calen dos profesos.
- Un problema que també tenim alhora de fer activitats a la natura és que cada vegada costa més trobar professors acompanyants.

- Cada vegada més qualsevol sortida implica coordinar horaris, circulars i més responsabilitat per al professorat Montserrat Toscano
- Hi ha vegades, especialment amb l'esquiada, que en alguns centres no hi ha suport per part del claustre de professors per dur-la a terme, així com tampoc la col·laboració de companys/es per acompanyar al professorat d'educació física (tot i ser en activitats de senderisme on el treball és interdisciplinari). Montserrat Puig i Martí
- Per a desenvolupar moltes d'aquestes activitats es necessita doblar professorat i tenir recursos materials que molt pocs centres tenen Jordi Mateus
- Complexitat logística i és necessari el recolzament del claustre i el professorat per a dur a terme aquest tipus d'activitats, sovint és complex. Hi ha contradicció entre un currículum que marca les activitats al medi natural com a "obligatòries" i una rigidesa formal de funcionament dels centres que dificulta la seva posada en pràctica (2 profes per sortir del centre, etc) Evarist
- El principal motiu de no fer-les és la falta de professionalitat dels professors (no tenen ganes), després problemes en el centre, problemes amb el pares, problemes de material, instal·lacions,

COST DE SORTIR DEL CENTRE

- El cost de les activitats també és un impediment amb la situació de crisi actual per a dur a terme aquest tipus d'activitats.
- L'autobús ha encarit molt el preu de les activitats. Per tot això, nosaltres realitzem unes Colònies d'activitats a la natura durant 3 dies a final de curs, a 1r, 2n i 3r d'ESO.
- Estaria molt be poder fer activitats relacionades en el medi natural. El inconvenient es la disponibilitat horària i el cost.

HORES LECTIVES

- No és tant la disponibilitat horària dins de l'àrea d'EF sinò que la majoria d'activitats requereixen un temps d'aplicació major al d'una hora lectiva i per tant només es realitzen ocasionalment algun tipus d'activitat relacionada amb el medi natural: per exemple, alguns anys hem realitzat una sortida d'un dia a realitzar activitats nàutiques o en dies puntuals s'ha realitzat alguna cursa d'orientació amb monitors especialistes en el tema. Crec, personalment, que dins de l'horari tancat d'una hora de classe és molt difícil realitzar aquest tipus d'activitats. A l'aire lliure ja fem les classes d'EF!
Carlos Abajo
- Cal temps i un professorat compromès per fer-ho
- Recorda que són temps dolents per demanar compromís i altruisme al nostre col·lectiu.
- Jaume Vergés
- Però no realitzant esports considerats d'aventura..... Trobo que dins del currículum l'ideal és treballar tots els continguts recomanats pel departament. Tot i això, la idiosincrasia de cada centre et fa ajustar la teva programació. Darrerament la formació del professorat té en el medi natural un dels seus eixos habituals. Cal temps i un professorat compromès per fer-ho .
- M'encanten les activitats al medi natural però la manca de temps i de recursos sovint fan inviable la seva aplicació (btt, escalada,...)..

IMPORTANCIA DE TREBALLAR LES AMN.

- La consciència en la protecció del medi natural i el desenvolupament de programes als instituts tipus "escoles verdes" han de ser prioritaris en la formació de les persones. Encara que hi hagi nivells on no treballem aquesta unitat el fet de viure amb un espai tan proper a la natura fa que s'inclogui dins del treball d'altres unitats com la condició física o com activitat per separar unitats, senderisme per una ruta determinada propera a l'escola. Adrià Pérez

- Crec que és un contingut a potenciar des de l'àrea pels grans beneficis que suposa treballar en un entorn natural generalment fora del centre. La qual cosa vol dir que aquell alumnat que no tria les optatives corresponents a tal vessant, presenta una evident manca de formació que, com a futurs professionals d'Educació Física, condiciona a l'hora de seleccionar-ne els continguts curriculars.
- Encantat de respondre el teu qüestionari. Només dir-te que el món educatiu - igualment que la societat on està immers - es decanta cada cop més per activitats a la natura de risc i d'aventura entesa com a agosarada. I si no hi ha aquest factor sembla que ja no sigui educativa ni d'aventura. Penso que s'ha de tornar als valors tradicionals en que s'han de practicar activitats senzilles, que no suposin alteració del medi, i que faci homes i dones senzills, que valorin les petites coses com caminar i acampar, i jugar simplement en un joc de muntanya, i deixar de fer excentricitats com barranquismes, quads i supertirolines, etc etc...que busquen educar en el valor dels "mil homes" en lloc de fer ciutadans responsbles humils. Una cosa es aprofitar-se de la natura (visió egocentrista de la natura) i l'altra es una visió altruïsta en que es mira, es respecta i no se l'altera. Rossend Benabarre Casals

Annex 3 resposta sobre les temàtiques de les Up d'AMN

up	ACTIVITATS MEDI NATURAL
Excursionisme	Caminar medi natural esquí activitats aquàtiques
Excursionisme + sortida dos dies	orientació hípica.
Voltan institut coneixent l'entron eleborar recurregut i 4 sessions portan-les a la prectia + sortida dos dies	Esquí alpí amb Sortida de 3 dies
Sortida dos dies	Esquí de fons
Curses d'orientació	l'esquiada, tres dies a Andorra
Seguretat i elaboració sortides, riscos i prevenció en les activitats a la natura.	Esquiada setmanal voluntària
Orientació en el centre i voltants del centre	Maremar activitat trimestral, on practiquen Vela, Windsurf i caiac.
Suspensions i grimpades medi nat	sortida a la neu i aprofitem per explicar diferents temàtiques relacionades amb la neu.
Cros geocaching	Vela i caiac BTT Esquiada Naturalef Orientació al medi Natural Matèria optativa a 3r ESO.
Vela lleugera (treball en el centre i sortida de dos dies a l'ametlla de mar	treballa a través d'una sortida d'un dia on es realitza una excursió de senderisme per l'entorn natural més proper.
Escalada	
Piragüisme i btt. (el que podem ho treballem en el centre i es fa una sortida amb acampada de 2 dies treballant totes les activitats (siurana)	acampada: senderisme, activitats pròpies d'acampada, cursa orientació..
Optativa a 2n o 3r d'eso. orientació - tir amb arc – btt	esquiada: esquí alpí. btt: diferents sortides pels voltants de la ciutat. activitats aquàtiques: vela, windsurf, kayak, snorkel
A segon d'eso, hi ha tres hores setmanals durant un trimestre (matèria optativa), destinada al treball de les activitats al medi natural. temes: escalada esportiva, tir amb arc, curses d'orientació i bicicleta de muntanya	Esquí i snowboard Orientació
3r faig un crèdit optatiu, btt i canoa i caiac i senderisme	Senderisme a tots els cursos.
Ud running a l'aire lliure,	Piragüisme com activitat puntual
Esports adaptat al medi 4t	Són activitats puntuals del treball de síntes
Jocs en el medi 2on	Senderisme Esquí Nòrdic Esquí Alpí Esquí de muntanya Escalada Vies ferrades Orientació
	em tres dies i mig al Pirineus - La Cerdanya- una excursió amb acampada , i també BTT, escalada i tir a l'arc
	piragüisme i tir amb arc a la sortida final de 2n d'ESO
	Vela